

VARGASLÄTTEN

Ett trädgårdshistoriskt arbete, fokus 1989–2009

Sveriges
lantbruksuniversitet

Cecilia Forsgren

Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU

C-uppsats 15 hp

Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap, LTJ

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Alnarp 2009

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap, LTJ

Författare:

Cecilia Forsgren

Titel:

Vargaslätten ett trädgårdshistoriskt arbete, fokus 1989 - 2009

Engelsk titel:

Vargaslätten, modern garden history between 1989 - 2009

Nyckelord:

Vargaslätten, Sigfrid Ericson, Nils-Olof Nilsson, Trädgårdshistoria, Trädgårdskonst, Woodland garden, Naturträdgård, Skogsträdgård, Privatträdgård, Simlångsdalen

Handledare:

Inger Strömberg, kulturvårdare, SLU, LTJ-fakulteten, Område Landskapsarkitektur

Examinator:

Karl Lövrje, SLU, LTJ-fakulteten, Område Landskapsarkitektur

Kurstitel:

Examensarbete för landskapsingenjörer

Kurskod:

EX0361

Omfattning (hp):

15 hp

Nivå och fördjupning:

Grund C

Utgivningsort:

Alnarp

Utgivningsår:

2009

*Vargaslätten is devoted to nature itself.
We are committed to maintain our property as a reserve for flora
and fauna. While Vargaslätten may be small, we look upon it in
a global perspective and want to encourage everybody to
engage in the protection and conservation of nature.*

- Gunnar O. Westerberg juni 1995

FÖRORD

Mitt examensarbete på Landskapsingenjörsprogrammet, Vargaslätten – ett trädgårdshistoriskt arbete, fokus 1989-2009, är skrivet vid institutionen för Landskapsutveckling, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Alnarp, inom ämnet Landskapsplanering. Det är författat under vårterminen 2009, på C-nivå och motsvarar 15 högskolepoäng.Handledare är Inger Strömberg och examinator Karl Lövrje.

Jag vill passa på att tacka några personer som varit till stor hjälp och inspiration, Nils-Olof Nilsson, Kjell Lundquist och Inger Strömberg. Kjell har försett mig med material och berättat utförligt om sitt engagemang i Vargaslätten. Detta gäller även Nils-Olof som har gett mig tillgång till Vargaslätten, material i form av artiklar, böcker och protokoll samt sina egna berättelser om trädgården och dess historia. Inger Strömberg har som handledare gett mig många bra tips och lett mig vidare när jag kört fast. Tack till er alla!

Lomma 28 maj 2009

Cecilia Forsgren

SAMMANFATTNING

I början av 1990-talet beställde Gunnar O. Westerberg ett beskrivningsarbete av sitt sommarställe och trädgårdsanläggning Vargaslätten. *Vargaslätten - tillägnad naturen* blev resultatet, skrivet av den unge landskapsarkitekten Rolf Efvergren. Det var ett omfattande arbete men också starten till en aktiv period på Vargaslätten. Beskrivningsarbetet följdes upp med att en arbetsgrupp, Vargaslättskommittén, bildades för att arbeta fram en utvecklingsplan. Samtidigt funderade Gunnar O. Westerberg på Vargaslätts ekonomiska framtid och bildade ett bolag, Vargaslätten AB, och överförde ägandet till en stiftelse för att säkerställa anläggningen för många år framöver.

Jag har undersökt vad som hänt på Vargaslätten de senaste tjugo åren. Vad som byggts upp och utökats och vilka de inblandade personerna varit. En kort bakgrund till Vargaslätten har redovisats, vem som byggde upp anläggningen och när så skedde. Det var Sigfrid Ericson med start år 1917. Resultatet blev en beskrivning av Vargaslättskommittén, trädgårdsmästaren Nils-Olof Nilsson och dåvarande ägaren Gunnar O. Westerberg och den befintliga situationen. En begränsad diskussion om vilket skyddsvärde Vargaslätten har samt Halmstad kommuns och länsstyrelsens intressen angående Vargaslätten.

ABSTRACT

Vargaslätten is a 15 hectare large private garden in Halland in the south-west of Sweden.

In the beginning of the 1990s Gunnar O. Westerberg, the owner of Vargaslätten, commissioned a work from the young landscape architect, Rolf Efvergren, to write *Vargaslätten – tillägnad naturen*. It was a describing work of the current status of the garden and the summer-house of Vargaslätten. *Vargaslätten – tillägnad naturen* was a comprehensive work with a detailed inventory of all the plants, the buildings, the description of the surroundings and the history. And it was the start of an active period at Vargaslätten. A group, called Vargaslättskommittén, was formed to create a development plan for the garden. Meanwhile Gunnar O. Westerberg worked to plan the longterm financial security of Vargaslätten.

The focus of the work has been the years between 1989-2009, how the garden has expanded and who the persons behind the developments have been. I have also included a short history of Vargaslätten's entire history because it is necessary for the understanding of the present day situation and a short description of the founder Sigfrid Ericson, the current gardener Nils-Olof Nilsson and the owner during the period 1954-2001, Gunnar O. Westerberg. I have written a short discussion about preservation values and whether Vargaslätten is worth preserving for future generations or not.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
Bakgrund	1
Syfte	1
Avgränsning	1
METOD OCH MATERIAL	2
Metod	2
Material	2
RESULTAT	3
Platsen	3
Det tidiga dagarna på Vargaslätten	5
Sigfrid Ericson.....	5
Ruth Ericson.....	7
Utformning	8
Byggnaderna.....	9
Gunnar O Westerberg	9
Nils-Olof Nilsson	10
Idéernas nittonhundranittital	10
Vargaslättskommittén	11
Anläggningen utökas.....	12
Vargaslätten uppmärksammas	15
Framtidsplaner.....	16
2000-tal	16
Stormen Gudrun.....	17
Plats i trädgårdssverige.....	17
Framtid.....	18
DISKUSSION	19
KÄLLFÖRTECKNING	23
BILAGOR	25

INLEDNING

Bakgrund

Den ursprungliga idén till att skriva ett arbete om Vargaslätten kom när jag gick kvällskursen *Trädgårdshistoria 1*, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Alnarp. Där ingick en uppgift att skriva en kortare uppsats om en historisk trädgårdsanläggning. Efter lite funderande valde jag Vargaslätten. Där hade jag, under ett studiebesök i slutet av årskurs ett på landskapsingenjörsprogrammet, äntligen fått se en tall och till och med flera i ett mellanting av park, trädgård och naturlandskap. Där fanns djupa tjärnar, höjdskillnader och ängar. En trädgård, som jag tyckte harmoniserade med omgivningen men den var också medvetet utformad. Det var en fröjd för ögat för en norrbottnisk själ boende i Skåne. Under arbetet med trädgårdshistorieuppgiften förstod jag att det fanns mycket mer att skriva om Vargaslätten, att jag bara snuddat på ytan. När det sedan blev dags att välja ämne till mitt examensarbete tog jag det som ett bra tillfälle till att fördjupa mig ytterligare i trädgårdshistoriens värld och särskilt i Vargaslätten.

Vargaslätten är en privat anläggning från början av 1900-talet. Den har bevarats och skötts om och där har ett kvalitetstänkande fått råda ändå sedan den anlades. En sådan kontinuitet är ovanlig. Det är intressant att se vad som kan åstadkommas med tid, pengar, intresse och kunskap. En skicklig arkitekt, Sigfrid Ericson, en intresserad ägare, Gunnar O. Westerberg, och en mycket duktig och engagerad trädgårdsmästare, Nils-Olof Nilsson, har varit en framgångsrik kombination.

Syfte

Syftet med denna uppsats var först och främst att undersöka Vargaslättens senare historia - det vill säga från 1990-talet fram till i dag. Hur har Vargaslätten utvecklats? Vilka har idéerna och personerna bakom denna utveckling varit? Ska Vargaslätten byggnadsminnesförklaras? Målsättningen är att ge en övergripande bild av vad Vargaslätten är för plats i dag, hur den skapades och vilka personer som varit betydelsefulla.

Avgränsning

En tidsmässig avgränsning har skett, fokus för mitt arbete har varit åren mellan 1989 - 2009. Det finns mycket mer att skriva om Sigfrid Ericson, hans liv, övriga verk och gärningar, men det har jag inte haft möjlighet att fördjupa mig i denna gång. Växtmaterialet på Vargaslätten är ett avsnitt för sig. Det kunde bli ett helt eget 15 hp arbete och fick inte plats för fördjupning i denna uppsats. Det hade också varit roligt att titta närmare på begreppen skogsträdgård, naturträdgård och woodlandträdgård – allt detta har Vargaslätten kallats.

Avgränsning har även skett av geografiska skäl. Min placering i Skåne har gjort det tidsmässigt svårt att personligen besöka olika museer i Göteborg och Halland samt Arkitekturmuseet i Stockholm. Detta skulle kunna ha varit intressant för min efterforskning. Läns museet Halmstad kan tänkas ha material från och om Vargaslätten, kanske även bilder. I Göteborg finns material från Sigfrid Ericsons arkitektgärning, Slöjdföreningens skola och på bland annat Regionarkivet. Om tiden räckt till hade även Peter Nilsson, Anders Helmroth och Kenneth Lorentzon intervjuats.

METOD OCH MATERIAL

Metod

Jag har sökt material i arkiv, museer och på internet. Intervjuat personer med anknytning till Vargaslätten, studerat litteratur och besökt platsen. Inför intervjuerna har jag läst *Kvalitativ intervju – från vetenskapsteori till fältstudier* av Anne Ryen. Den har gjort mig medveten om vilken metod jag använt, kvalitativ intervjuteknik, och hjälpt mig att styra intervjuerna för att få fram kvalitativ information. Intervjuerna har huvudsakligen bestått i öppna frågor och samtal.

E-mail har ofta skickats till intervjupersonerna innan jag genomfört intervjuerna och på så sätt förvarnat och gett dem tid att tänka på ämnet innan jag pratat med dem. På detta sätt har jag intervjuat Christina Högard-Ihr, Kjell Lundquist, Rolf Efvergren och Torsten Rosenqvist. Mats Folkesson ringde jag direkt. Nils-Olof Nilsson har jag både träffat personligen och haft telefonkontakt med.

Jag har använt mig av telefonintervjuer och personliga möten. Om jag har haft en eller två specifika frågor så har jag e-postat. Det blev aktuellt om frågorna var lätta att besvara för mottagaren eller om det var en följdfråga på en tidigare intervju. Mina informanter har fått berätta fritt efter några inledande frågor och under samtalet har jag bett om förtydliganden och ställt följdfrågor, när jag inte uppfattat eller känt att det var något viktigt som behövde förtydligas. Under intervjuerna har jag gjort anteckningar och efteråt renskrivit dem, oftast samma dag. För intervjufrågor till intervjuobjekten se bilaga 6 till 14.

För språkbehandling har jag studerat och inspirerats av *Från tanke till text – en språkhandbok för uppsatsskrivande studenter* av Arne Jarrick och Olle Josephson. Harvardsystemet användes som referenshantering med Borås högskolas guide på internet som referensobjekt. I de fall litteratur haft otillräckliga uppgifter för referenssystemet har jag använt mig av Kungliga bibliotekets söktjänst Libris kataloginformation för att få klarhet.

Material

Litteratursökning har huvudsakligen skett på SLU:s bibliotek i Alnarp. Bibliotekarierna i Alnarp har bland annat hjälpt mig hitta *Häradsekonomiska kartan* över Breared socken, 1919-1925, och *Generalstabskartan* från 1870 genom den digitala söktjänst Historiska kartor.

På Lunds universitetsbibliotek finns tidningsarkiv och tidskrifter samlade. Där hittade jag tidningsartiklar som bland annat Sigfrid Ericson skrivit. Kungliga bibliotekets databas Libris var till stor hjälp. Sökmotorn Gigablast hittade på sökordet Vargaslätten en B-uppsats i konstvetenskap om *Johannesbergskyrkan* i Göteborg ritad av Sigfrid Ericson. Den innehåller en intressant källförteckning som ledde mig vidare till artikeln om Sigfrid Ericson i *Byggmästaren* från 1958. Artikeln skrevs av arkitekt Harald Mjöberg. Vid intervjuerna med Kjell Lundquist, SLU i Alnarp, fick jag tillgång till protokoll från Vargaslättskommittén. Ett tips av Kjell Lundquist gjorde att jag fick kontakt med Rolf Efvergren, LARCIA i Jönköping. Han tillhandahöll Vargaslätts *Utvecklingsplan 2000-05-05*. Vid besöket den 16 april 2009 på Vargaslätten försåg Nils-Olof Nilsson mig med en bild på Sigfrid Ericson, artiklar som skrivits om Vargaslätten och protokoll från Vargaslättskommittén.

Nationalencyklopedin, ne.se, användes för att kontrollera fakta och söka nya fakta. Sökord som använts är *Norrvikens trädgårdar*, *Sigfrid Ericson* och *Rudolf Abelin*.

Museer har kontaktats, bland annat Länsmuseum Halmstad, Arkitekturmuseet, Fotomuseet Olympia i Falkenberg och Nordiska museet i Stockholm. På Arkitekturmuseet finns Sigfrid Ericsons ritningar arkiverade. Fotomuseet Olympia i Falkenberg hade inget material från varken Vargaslätten eller om Sigfrid och Ruth Ericson. Nordiska museet hittade inte heller något material från Vargaslätten. Länsmuseum Halmstad svarade inte på min förfrågan.

Arkivsökning har bedrivits på Lunds universitetsbibliotek, där bland annat Hallandsposten finns lagrad, Arkitekturmuseet och deras databas ARCDOK. På Sondera, <http://sondera.kb.se/> med sökord *Sigfrid Ericson* hittades ytterligare ritningar och bygghandlingar till olika projekt som Sigfrid varit inblandad i. Jag har försökt hitta primärkällor så långt som det tidsmässigt varit möjligt.

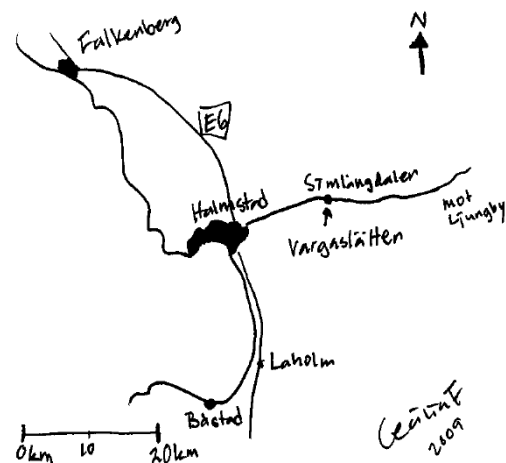
Totalt har jag besökt Vargaslätten fyra gånger där jag har fotograferat och samlat synintryck.

RESULTAT

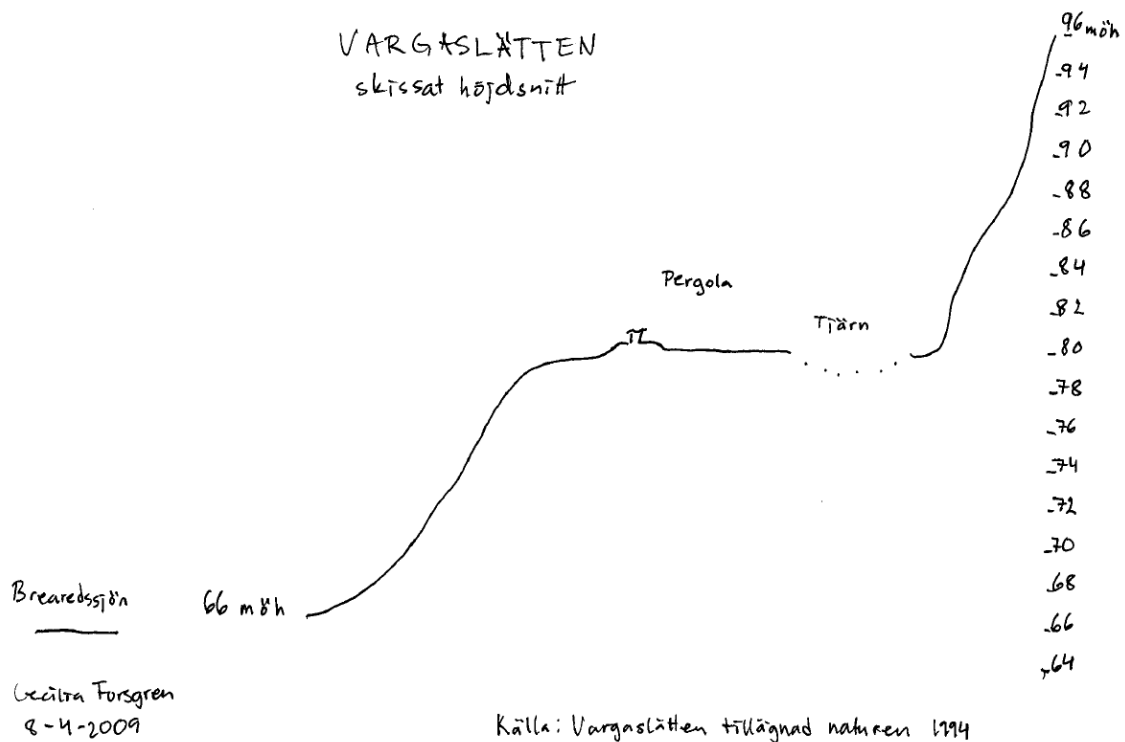
Platsen

I halländska Simlångsdalen i Breareds församling ligger Vargaslätten på en plåtå med utsikt över sjön Simlån, inne i den halländska skogen mellan det som i dag är ett naturreservat, Hule, på sydöstra sidan, Brearedssjön på västra sidan och Simlån i norr med riksväg 25 som korsar Simlån (Lantmäteriet 2009).

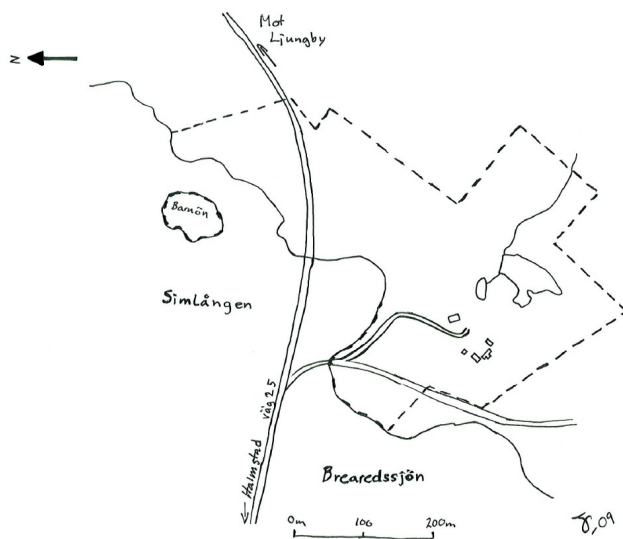
Klimatet är fuktigt med regnmängder på drygt 1000 mm per år. Mellan åren 1988 till 1992 var medelnederbörden 1295 mm/år. Simlångsdalen är en av de regnräkaste platserna i Sverige (Efvergren 1994). Nederbördsmängderna orsakas av stor höjdskillnad från kusten upp mot det småländska höglandet med följd att vindar kyls av med den stigande höjden och släpper nederbörden i form av regn (Raab & Vedin 2004). På generalstabskartan från 1870 kan man se terrängförhållandena runt Vargaslätten, se bilaga 2. En följd av surt regn och naturliga processer är att en försurning pågår på Vargaslätten. Vid mätningar gjorda 1993 låg pH på fyra olika punkter i trädgården från 4.5 (Blomsterängen) ner till 3.8 (Område med högre rhododendronbuskage) söder om den stora dammen (Efvergren 1994). Vargaslättens yta är ca 15 hektar stor (Högardh- Ihr 2003). Se bilaga 1, översiktsplan.

Figur 1: Vargaslättens läge i Halland.
Skiss Cecilia Forsgren.

Figur 2: Höjdskillnader på Vargaslätten.

Figur 3: Vargaslättnens läge och fastighetsgränser. Skiss Cecilia Forsgren efter Fastighetskartan, Lantmäteriet 2009.

Faktaruta Vargaslätten

1914 Vargaslätten arrenderas av Sigfrid Ericson.
 1917 Vargaslätten börjar anläggas och bebyggas.
 1923 Sigfrid Ericson köper angränsande mark Hule 1:8 (38050 m²)
 1925 Första etappen av bygget klart.
 1942 Vargaslätten 1:1 bildas och Sigfrid Ericson köper fastigheten av Göteborgs stift (93710m²).
 1954 Gunnar O. Westerberg köper Vargaslätten.
 1960-tal Nils-Olof Nilsson anställs som trädgårdsmästare på deltid.
 1966 Gunnar O. Westerberg köper angränsande mark Kullen 1:12 (14030m²).
 1979 Nils-Olof Nilsson börjar arbeta heltid på Vargaslätten.
 1994 Vargaslätten - tillägnad naturen skrivs av Rolf Efvergren på uppdrag av Gunnar O. Westerberg.
 1995 Vargaslättskommittén bildas.
 1990-tal Utvecklingsplan och växtinventeringar genomförs.
 2001 Gunnar O. Westerberg avlider.
 2003 Vargaslätten – historien om en trädgård publiceras av Christina Högard-Ihr.

(Efvergren 1994) & (Lantmäteriet 2009)

Det tidiga dagarna på Vargaslätten

Vargaslätten var Sigfrid och Ruth Ericsons sommarviste. Det var en plats där de byggde ett hem och en trädgård. Vargaslätten fick sitt namn för att det sades vara platsen där vargarna i bygden tidigare legat och solat (Högardh-Ihr 2003). Det började 1914 då Sigfrid arrenderade marken av Breareds församling. År 1917 började anläggningsarbetet av trädgården och en storstuga byggdes. Omkring 1925 hade Sigfrid och Ruth Ericson byggt och anlagt färdigt (Efvergren 1994). För karta 1919-1925 se bilaga 2.

I Madeleine Lundbergs självbiografiska roman om sin tid som fosterbarn hos ”Sigge och Ruth” under andra världskriget, skildras en plats full av liv och människor. Ladugård med djur, pigor och drängar, besökande släktingar och vänner (Lundberg, 1988).

Sigfrid Ericson

Vargaslättens skapare, Sigfrid Ericson, föddes i Fritsla i Västergötland, 1879 (Hallandsposten, 1958). Han utbildade sig till arkitekt vid Chalmers byggnadsavdelning i Göteborg 1899 och läste sedan vidare på Konstakademin (Hallandsposten, 1958).

Från 1913 till pensionen 1945 var Sigfrid Ericson rektor för Slöjdföreningens skola i Göteborg, i dag Högskolan för Design och Konsthantverk. När han fick jobbet var han 33 år och anställd som lärare i byggnadsritning på Chalmers (Brunius& Mörck, 1998). *”Till hans eventuella meriter räknades kanhända att han bland annat odslat rätt mycket tid på möbelritning, hemslöjd och mera sådant, varmed arkitekterna då brukade fördriva sina lediga stunder”* enligt Sigfrid själv (Ericson 1948).

Möbelritandet gör sig påmint på Vargaslätten där mycket av inredningen var ritad av Sigfrid (Högardh-Ihr 2003). Han skrev även böcker exempelvis *Nutida hemslöjd*, 1907, och *Dionysos, den månggestaltade*, 1955 (Kungl. Biblioteket & Riksarkivet, 2009), se bilaga 3, verkförteckning Sigfrid Ericson.

Sigfrids botaniska intresse

På Vargaslätten ägnade sig Sigfrid med liv och lust åt sitt stora intresse: botanik och hortikultur. Rhododendron blev stommen i anläggningen eftersom klimatet och jorden på Vargaslätten passar detta släkte utmärkt. Han beställde växter från alla håll och kanter, också utomlands ifrån som Tyskland, England och ibland fick han något exemplar från Göteborgs botaniska trädgård och dess grundare Carl Skottsberg (Högardh-Ihr 2003).

Figur 4: Sigfrid Ericson, 1950. Baksidetexten lyder ”Sigfrid Ericson binder halm till en bikupa”. Men kanske är det primulor han står och delar? Fotograf okänd.

Sigfrid hade ett dokumenterat intresse för botanik. Han skapade trädgården Vargaslätten, skrev tidskriftsartiklar och boken *Trädgården*. Han samlade på liljor på Vargaslätten och skrev en artikel om liljor i Allmän Svensk Trädgårdstidning (Högardh-Ihr 2003). I sin bok *Trädgården* från 1956 skriver han om den grekiska mytologins berättelse om den vita liljans ankomst på jordklotet. Rosor höll han dock borta från Vargaslätten. Med hans egna ord i boken *Trädgården*: ”Men när allt kommer omkring är en trädgård som denna, vilken är gjord för rhododendron, ej den rätta platsen för rosor. De har andra krav på jordmån och läge. Det är i stället liljorna som här får inta den främsta bland högsommarens klenoder” (Ericson, 1956).

Primulor av olika slag var även de ett stort intresse. På Vargaslätten har det funnits minst 70 olika arter och sorter. Många inhandlade från Skottland, Irland och Danmark. Sigfrid förärade även dem med en artikelserie i Allmän svensk trädgårdstidning 1929 (Högardh-Ihr 2003).

Många var växterna som Sigfrid planterade och flera var experiment och dessutom importerade (Högardh-Ihr 2003). Det fanns två perioder på Vargaslätten när det försvann många växter. Den första var vargavintrarna under andra världskriget¹ och den andra gången var under de första åren Gunnar och Christine Westerberg ägde Vargaslätten, innan de hunnit få kunskap om vilka skatter som fanns där och innan de anställt Nils-Olof Nilsson (Efvergren 1994).

Samtida

Sigfrid Ericson hade en tidsmässig och geografisk frände i trädgårdssammanhang, Rudolf Abelin, född 1864 och avliden 1961 (Waern 2000). Han anlade mellan 1906 och 1920 Norrvikens trädgårdar utanför Båstad (Nationalencyklopedin 2009) på sluttningen av Hallandsåsen med utsikt över Laholmsbukten, enligt Gudrun Edh *precis där himmel, hav, berg och skog möts i skön förening* (Edh 2006). De två trädgårdarna hade båda mycket gemensamt men de var även mycket olika. Ericson med sin nationalromantiska idé och genomförande (Högardh-Ihr 2003) och Abelin med sin mera traditionella 1800-talsstil. Abelin undervisade och skrev böcker om fruktodling och trädgård och levde året runt på sitt Norrviken. Han hade en barockträdgård, en renässansträdgård, en orientalisk trädgård, en klosterträdgård och inte minst stora ytor för fruktodling (Waern 2000). Rudolf Abelin använde trädgården som ett pedagogiskt redskap där han ville visa olika trädgårdsstilar (Kvant u.å).

Utvecklingen gick åt olika håll. När anläggningarna såldes förblev Vargaslätten i privat ägo (Efvergren 1994) och Norrviken såldes först till generalkonsul Axel Ax:son Johnson (Edh 2006) för att senare bli öppen för allmänheten (Kvant u.å). Vargaslättens huvuddrag har inte förändrats, när den byggts ut gjordes det utanför den tidigare trädgården (Efvergren 2000). Norrviken har byggts om vid flera tillfällen (Kvant u.å).

Sent i livet

För sitt livsverk och sina insatser som rektor för slöjdföreningens skola (Hallandsposten 1958) blev Sigfrid Ericson utnämnd till filosofie hedersdoktor 1950 vid Göteborgs högskola (Olsson 2007).

Han försökte se helheten när han arbetade med arkitektur och deltog ofta i själva anläggandet för att säkerställa att hans intentioner blev utförda som han önskade. Alla detaljer och hans helhetsuppfattning gjorde att han helst följde ett projekt från första idén till att allt var färdigbyggt. Han tog gärna ett helhetsgrepp med interiör, utsida och omgivningar och var möbelsnickare, designer, arkitekt och trädgårdsarkitekt samtidigt (Mjöberg 1958). All denna kunskap använde han sig av på Vargaslätten (Högardh-Ihr 2003).

¹ Nils-Olof Nilsson trädgårdsmästare på Vargaslätten, intervju den 16 april 2009, Vargaslätten.

Sigfrid Ericson dog 1958. Begravningen förrättades i hans egenhändigt ritade Johannesbergskyrkan i Göteborg (Hallandsposten 22 jan 1958).

Ruth Ericson

Om Sigfrid var den arkitektoniska och idémässiga drivkraften bakom Vargaslätten så stod Ruth bakom det praktiska. När Vargaslätten var nybyggt och en tid efter andra världskriget fungerade Vargaslätten som en liten bondgård. Det fanns kor, pigor och drängar, alla under ett övervakande öga av Ruth. Ibland utan Sigfrid när han var i Göteborg och arbetade (Lundberg 1988).

Ruth Ericson var uppvuxen i Simlångsdalen (Högardh-Ihr, 2003). Hon var dotter till kyrkoherde Josefson i Breareds kyrka (Efvergren 1994), en familj med sju döttrar och en son. Ruths systrar med familjer kom ofta och hälsade på uppe på Vargaslätten (Lundberg 1988). Kyrkan, sägs det, kunde ses på andra sidan Simlången när man stod på gårdsplanen på Vargaslätten (Efvergren 1994). I dag skymmer skog sikten². Ruth planterade, sådde, rensade ogräs och skördade. Äpplen, gurkor och bär. Skördarna var stora om hösten, 1947 var det 35 kilo gurka och mycket som skulle tas om hand (Högardh-Ihr 2003).

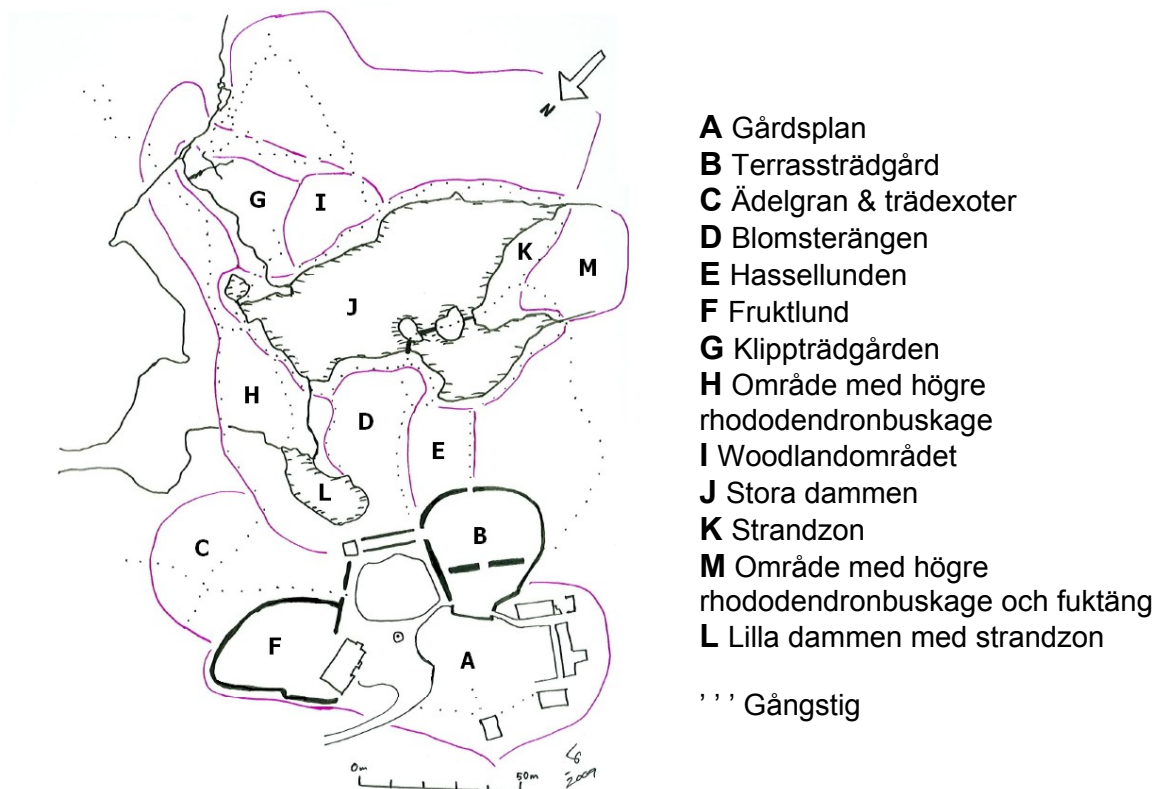
Året efter att Ruth gick bort sålde Sigfrid Vargaslätten (Efvergren 1994).

*Figur 5: Storstugan på Vargaslätten från 1917 ritad av Sigfrid Ericson.
Foto Cecilia Forsgren, 2008-06-18.*

² Cecilia Forsgren författaren, besök på Vargaslätten den 14 april 2009.

Utformning

Figur 6: Vargaslättens olika områden 1994. Skiss Cecilia Forsgren efter förlaga Efvergren 1994.

Uppför en brant väg med en enbacke på högersidan och höga granar och björkar på vänster sida går en grusväg upp mot en timrad mörk stuga. Uppe vid krönet öppnar sig en stor gårdsplan. Där står en *Prunus serrula*, glanskörsbär, som välkomnar. En grusad gårdsplan avlöses av välansade gräsmattor med några tallar som ger växlande skugga.³ Mitt på gårdsplanen står en fontän i tysk stil (Efvergren 1994). Ytan är inramad av höga tallar, den mörka stugan och en grupp byggnader tvärs över gårdsplanen. En stenmur avgränsar bakom den timrade mörka stugan⁴ och avlöses av en mäktig pergola med frodig grönska och tjocka pelare. Först lite skrämmande och mörk men med en särskild dragningskraft⁵.

Anlagt av Sigfrid Ericson

Terrassträdgården
Pergolan
Blomsterängen
Stora dammen
Lilla dammen
Klippträdgården
Gårdsplanen
Woodland
Enbacken

Anlagt under Gunnar O. Westerbergs tid

Rhododendrondalen – Nils-Olof Nilsson
Bäckravinen – Nils-Olof Nilsson
Torvpartiet – Peter Nilsson

(Efvergren 1994). (Vargaslätten - A Natur trust u.å.)

³ Cecilia Forsgren författaren, besök på Vargaslätten den 14 april 2009.

⁴ Cecilia Forsgren, besök på Vargaslätten den 14 april 2009.

⁵ Cecilia Forsgren författaren, besök på Vargaslätten den 18 juni 2008.

Byggnaderna

Sigfrid Ericson hade en genomtänkt plan om vad han ville åstadkomma med byggnaderna. Storstugan från 1917-18 är knuttimrad med mörk utsida (Mjöberg, 1958) och med ett torvtak där ängsblommor växer. Storstugan uppfördes utan rinnande vatten men med elektricitet och avlopp (Högardh-Ihr 2003). Se figur 5.

Lillstugan eller La'gårn som den också kallades, byggdes 1925 (Efvergren 1994). Pergolan byggdes av Sigfrid och Ruth (Högardh-Ihr 1999). Den avgränsar gårdsplanen mot blomsterängen och dammen och drar blickarna till sig⁶. Pergolans kolonner sägs komma från en nedbrunnen kyrka och pelarna från stenbrottet i Söderum (Högardh-Ihr 1999). En finsk bastu och ett garage byggdes 1960. Bastun är knuttimrad och även den har ett torvtak. En annexbyggnad tillkom 1956 efter att Westerbergs köpt Vargaslätten (Efvergren 1994).

Gunnar O Westerberg

Gunnar O. Westerbergs morfar hade haft en sommarvilla i Breared. Hans mamma, Ellen Braun, hade lekt tillsammans med prästbarnen Josefson under somrarna. Det var i morfars sommarhus Gunnar också första gången hört talas om Vargaslätten, något han blev påmind om av sin fru Christine när hon hittade annonsen om att Vargaslätten var till salu 1954 (Efvergren 1994). Gunnar O. Westerberg var VD för Nordiskafilt i Halmstad. En firma som tillverkar industrifilt till bland annat pappersmassaindustrin. En post han 1950 tagit över från sin far Gottfrid Westerberg (Lorentzon 2005). Gunnar och Christine åkte till Simångsdalen för att ta en titt på Vargaslätten. Efter en halvtimmes besök hade de bestämt sig. De köpte Vargaslätten, handpenning betalades samma kväll efter en biltur upp till Göteborg och Sigfrid Ericson (Efvergren 1994).

När Nordiskafilt 1969 slogs samman med ett antal andra bolag bildades *Albany International Corp.* och Gunnar O. Westerberg blev Albanys europachef. En flytt till Schweiz följde (Lorentzon 2005) men Vargaslätten behölls som sommarställe⁷.

Nordiskafilt kom att ha flera representationsmiddagar på Vargaslätten⁸ och en senare VD för Nordiskafilt Anders Helmroth (Lorentzon 2005) kom också att sitta i Vargaslättens styrelse (Westerberg 1998).

Breareds kulturhistoriska förening, en förening som Sigfrid och Ruth Ericson varit med om att grunda 1938 (Erixon 1978), höll både 20-års och 40-årsjubileum på Vargaslätten (Efvergren 1994). Ytterligare ett engagemang för bygden blir tydligt då han skänkte en textilvävnad till Breareds kyrka⁹.

Gunnar O. Westerberg hade ett stort naturintresse och sympatiserade med Vårdsnaturfonden¹⁰

Enbacken i entrén till Vargaslätten var något av en favorit för honom¹¹.

⁶ Cecilia Forsgren författaren, besök på Vargaslätten den 14 april 2009.

⁷ Nils-Olof Nilsson trädgårdsmästare på Vargaslätten, intervju den 18 juni 2008, Halmstad.

⁸ Nils-Olof Nilsson, intervju den 18 juni 2008, Halmstad.

⁹ Nils-Olof Nilsson trädgårdsmästare på Vargaslätten, intervju den 16 april 2009, Vargaslätten.

¹⁰ Kjell Lundquist landskapsarkitekt, LTJ-fakulteten Område landskapsarkitektur, SLU, Alnarp. Intervju den 20 mars 2009, Alnarpsgården, Alnarp.

¹¹ Nils-Olof Nilsson, intervju den 18 juni 2008, Halmstad.

Nils-Olof Nilsson

Nils-Olof Nilsson, född 1940¹², kommer från ett trädgårdsmannasläkte. Hans familj har drivit en Sveriges största handelsträdgårdar, tidvis med upp till tjugo växthus. Handelsträdgården startades av Nils-Olofs gammelfarfar, Peter Nilsson, en man som rest runt i Amerika, England och Frankrike för att studera vidare efter sin examen från Alnarp (Högardh-Ihr 2003). Det var på familjens plantskola Nils-Olof började sin bana innan han blev anställd att sköta planteringarna och grönyrtorna runt Nordiskafilts fabrik i Halmstad¹³ som 19 åring (Andersson 2001). 1969 frågade Gunnar O. Westerberg om Nils-Olof inte kunde komma upp till Vargaslätten och arbeta några timmar i veckan¹⁴. Det fanns mycket att göra och Nils-Olof blev intresserad. Han försökte restaurera vad han såg hade funnits tidigare bland de igenvuxna snåren. 1979 heltidsanställdes Nils-Olof på Vargaslätten. Fler av Sigfrids idéer kunde återskapas,¹⁵.

Nils-Olofs son Peter har även han fortsatt i trädgårdsmannayrket, studerat vid Alnarp och arbetar nu på en kyrkogård i Båstad¹⁶.

Nils-Olof med fru Ulla har ägnat sig åt att resa till Kina, ”*de har annorlunda trädgårdar där*”¹⁷. Turer till Tyskland har också förekommit för att titta på trädgårdar och gå på trädgårdsmässor¹⁸.

Idéernas nittonhundranittotal

För Rolf Efvergrens del var hans första kontakt med Vargaslätten genom några studiekamrater på landskapsarkitektprogrammet i Alnarp. Kamraterna kom från Halmstad. De tog med Rolf Efvergren till Vargaslätten första gången i slutet på 1980-talet¹⁹. Nils-Olof Nilsson och Rolf Efvergren kom bra överens och Rolf kom tillbaka fler gånger²⁰. Gunnar O. Westerberg fick höra talas om och sedan se projektarbeten som Rolf Efvergren gjort under skoltiden och blev entusiastisk. Gunnar O. Westerberg ville ha en plan för framtiden²¹. Arbetet startade 1993 med en beskrivning av befintliga förhållanden utfört av Rolf Efvergrens landskapsarkitektbyrå Larcia i Jönköping. Resultatet blev beskrivningsarbetet *Vargaslätten - tillägnad naturen* och innehåller ett historiskt avsnitt som Gunnar O. Westerberg själv skrev. Kompendiet behandlar Vargaslättens naturliga förutsättningar med klimat, jordmån och omgivning. Dessutom beskrivs byggnaderna och ett omfattande kartmaterial med tillhörande växtlistor för delområdena ingår (Efvergren 1994).

¹² Nils-Olof Nilsson trädgårdsmästare på Vargaslätten, intervju den 18 juni 2008, Halmstad.

¹³ Nils-Olof Nilsson, intervju den 18 juni 2008, Halmstad.

¹⁴ Nils-Olof Nilsson, intervju den 18 juni 2008, Halmstad.

¹⁵ Nils-Olof Nilsson trädgårdsmästare på Vargaslätten, intervju den 16 april 2009, Vargaslätten.

¹⁶ Nils-Olof Nilsson, intervju den 16 april 2009, Vargaslätten.

¹⁷ Nils-Olof Nilsson, intervju den 18 juni 2008, Halmstad.

¹⁸ Nils-Olof Nilsson, intervju den 16 april 2009, Vargaslätten.

¹⁹ Rolf Efvergren landskapsarkitekt LARCIA, telefonintervju den 29 april 2009.

²⁰ Nils-Olof Nilsson, intervju den 18 april 2008, Halmstad.

²¹ Rolf Efvergren, telefonintervju den 29 april 2009.

Vargaslättskommittén

Figur 6. Vargaslättskommittén i möte 1996. På bilden från vänster Rolf Efvergren, Nils-Olof Nilsson, Gunnar O. Westerberg och Christine Westerberg. Fotograf Kjell Lundquist.

1994 skrev Kjell Lundquist, landskapsarkitekt, anställd på Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp en artikel om Vargaslätten i tidskriften *Utblick Landskap*. Efter att Gunnar O. Westerberg läst artikeln skickade han ett tackbrev till Kjell Lundquist och bad att få träffa honom. Det var början till ett samarbete i vad som skulle bli Vargaslättskommittén. Ett samarbete med Rolf Efvergren, Kjell Lundquist, Nils-Olof Nilsson, Gunnar O. Westerberg och Gunnars fru Christine Westerberg. Kommitténs arbete utmynnade i en *Utvecklingsplan* för Vargaslätten och flera växtinventeringar²².

1995 hölls första mötet i Vargaslättskommittén. Gunnar O. Westerberg förklarade sin syn på Vargaslätten och vad han ville uppnå med Vargaslättskommittén. "Mötet handlade alltså om anläggningen Vargaslätten **på lång sikt**. Hur skall den bevaras och utvecklas med aktiva naturvårdande insatser i ett globalt perspektiv, med förtecken i de moderna begreppen "biodiversitet" och "biologisk mångfald" (Lundquist 1995)? För att uppnå målen föreslogs en uppdelning i tre etapper. Steg ett, dokumentation av nuläget, vad har vi? Steg två, angivande av mål för framtiden, vad vill vi ha? Steg tre, en detaljprojektering med arbetsgång och tillvägagångssätt. Även ett långsiktigt dokument med övergripande mål, som skulle gälla för de 50 kommande åren, beslutades att tas fram (Lundquist 1995).

Under arbetet i Vargaslättskommittén bestämdes det 1998 att ett dokument där mål för framtiden fastställs för de olika delområdena på Vargaslätten. Detta beslut resulterade i en utvecklingsplan, *Vargaslätten – utvecklingsplan 2000-05-05*. I utvecklingsplanen finns en beskrivning av varje trädgårdsområde på Vargaslätten med dess karaktär och områdets

²² Kjell Lundquist landskapsarkitekt, LTJ-fakulteten Område landskapsarkitektur, SLU, Alnarp. Intervju den 24 mars 2009, Alnarpsgården, Alnarp.

värdefullaste kvaliteter med målsättningar för framtiden och förslag till åtgärder (Efvergren 2000).

Utvecklingsplanen var tänkt som steg två av tre. Steg ett hade genomförts i och med att *Vargaslätten - tillägnad naturen* hade skrivits, ett fastställande av nulägesituationen. Steg två blev utvecklingsplanen med angivande av mål för framtiden och steg tre planerades att bli en detaljprojektering med anvisande av medel för att nå dessa mål, innehållande tidsplan och prioriteringsordningar (Efvergren 2000). Detaljprojekteringen har ännu inte genomförts²³.

Slipsen och *Gentianan*

Gunnar O. Westerberg lät tillverka en speciell slips för Vargaslättskommittén och förärade den till medlemmarna. Slipsen skulle bäras vid för kommittén högtidliga sammankomster (Lundquist 1998a). Kjell Lundquist bar sin slips vid sin licentiatsexamination. Slipsen är blå med *Gentiana* som motiv²⁴, se figur 7. *Gentianan* återkommer på stiftelsen *Vargaslätten - A Natur Trust*-emblem (Vargaslätten - A Nature Trust u.a.) och Sigfrid Ericson skriver om *Gentianan* i sin bok *Trädgården*. Han kallar *Gentiana verna* och *Gentiana aculis* ”våra högst skattade stenpartiblommor” och *Gentiana sinoornata* kanske den ”sena höstens yppersta klenod” där den får växa bland klippträdgårdens rhododendron. Sigfrid nämner även *Gentiana asclepiadea* ”med långa renblå blomsterax”, varieteterna av denna *Gentiana asclepiadea* var. *nana*, *Gentiana asclepiadea* var. *alba*, *Gentiana asclepiadea* var. *nana alba* och *Gentiana farerri* (Ericson 1956). I Växtförteckning 2002-12-23 finns *Gentiana aculis*, *Gentiana asclepiadea*, *Gentiana lagodechiana* och *Gentiana sinoornata* växande på Vargaslätten (Efvergren 2002).

Figur 7, Vargaslättslipsen
Foto Cecilia Forsgren, 2009-03-27.

Anläggningen utökas

Under 1990-talet utökas Vargaslätts trädgårdsanläggning med en Rhododendrondal, ett Torvparti och en Bäckravin på initiativ av Nils-Olof Nilsson som sett potentialen i området nordost om stora dammen, se figur 9²⁵.

Till ytan var dessa tre områden tillsammans mer än hälften så stora som Sigfrids befintliga anläggning. Nils-Olof Nilssons idéer dryftades i Vargaslättskommittén. Där såg man det som angeläget att se till att ”väggarna” mot de gamla delarna bevarades så att rumskänslan inte skulle förloras (Lundquist 1998a). Under åren Vargaslättskommittén arbetade planterades en stor mängd ädelgran huvudsakligen *Abies grandis*, *Abies procera* och *Abies alba* (Erixon 1999) i slutningen ner mot Brearedssjön för att försäkra sig om att avskärmningen kommer att bestå, då tallarna, som stod där sedan tidigare, skjutit i höjden (Lundquist 1998a). Även en skulptur och en sten placerades i Hassellunden respektive fruktträdgården av Gunnar O. Westerberg, se figur x & y (Lundquist 1999).

²³ Rolf Efvergren landskapsarkitekt LARCIA, telefonintervju den 29 april 2009.

²⁴ Kjell Lundquist landskapsarkitekt, LTJ-fakulteten Område landskapsarkitektur, SLU, Alnarp. Intervju den 24 mars 2009, Alnarpsgården, Alnarp.

²⁵ Rolf Efvergren landskapsarkitekt LARCIA, telefonintervju den 29 april 2009.

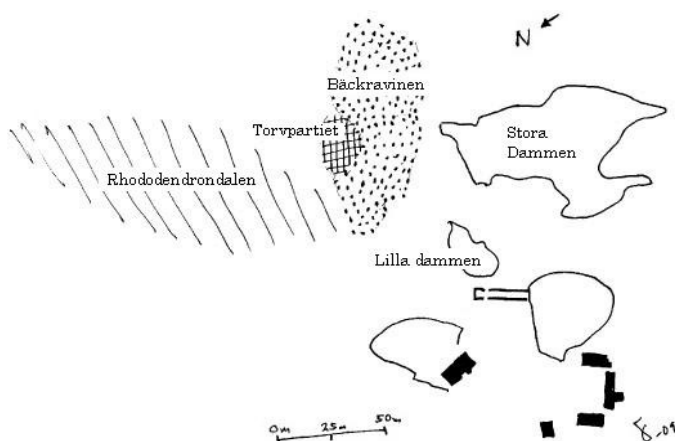

Figur 8. Sten uppförd av Gunnar O. Westerberg med texten:

<i>HERR</i>	<i>Herre</i>
<i>Lass Deine Augen</i>	<i>Låt dina ögon</i>
<i>offen stehen</i>	<i>betrakta</i>
<i>über diesen Platz</i>	<i>denna plats</i>
<i>Nacht und Tag</i>	<i>natt som dag</i>

GOW 27/6 2000

Foto: Cecilia Forsgren, 2009-06-18.

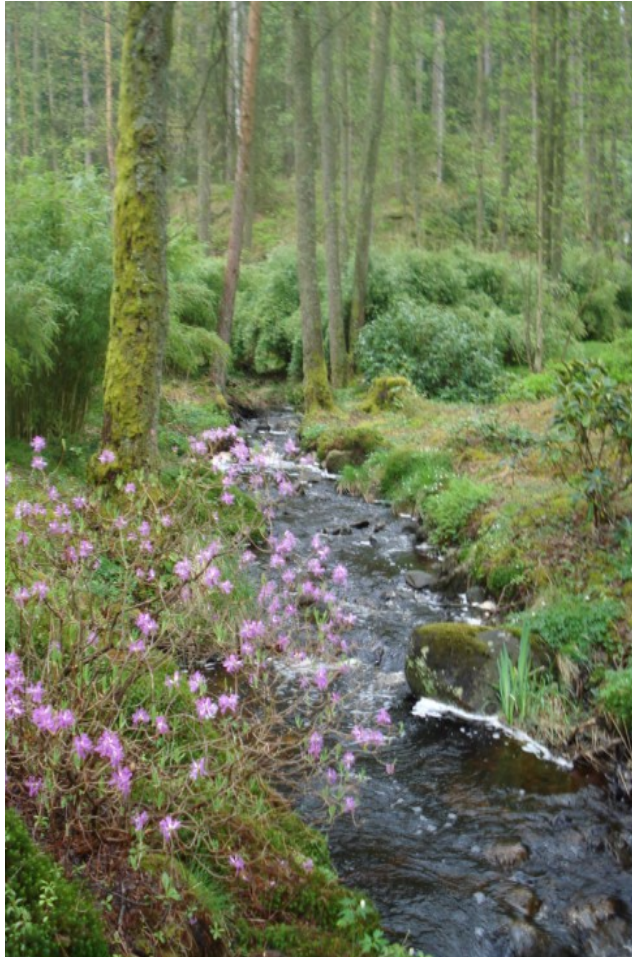
Figur 9. Nya områden anlagda 1995-2000. Skiss Cecilia Forsgren.

Bäckravinen

Bäckravinen ligger norr om stora dammen med stora rhododendronbuskage som avskärmning. Det buskaget växer mellan stora dammen och bäckravinen. I direkt anslutning till Torvpartiet och Rhododendrodalen ligger bäckravinen som knyter samman gångstigarna från Klippträdgården med gångstigarna längs med bäcken in i Rhododendrodalen. Se bilaga 1, Översiktsplan.

Nils-Olof Nilssons grundläggande idé var att skapa ”ett brett lundartat område som följer och tydliggör bäcken”, att förstärka upplevelsen av bäcken som kommer rinnande ned från vattenfallet ovanför Klippträdgården. Öppna diken grävdes för att dränera undan vatten och bergbambun *Fargesia murielae* 'Hareskov' planterades in i östra delen av bäckravinen (Efvergren 2000). I samband med *Projekt Bambu* från 1997, ett projekt med bland annat Magnus Svensson & Martin Hadmyr från SLU, Alnarp, planterades några olika från Kina insamlade bambuarter. 2009 ser det ut som de flesta plantorna dött ut, troligtvis på grund av att plantorna var små när de planterades²⁶.

²⁶ Rolf Efvergren landskapsarkitekt LARCIA, telefonintervju den 29 april 2009.

Figur 10. Bäckravinen med bambuplanteringar.
Foto Cecilia Forsgren, 2009-05-07.

Figur 11. Skulptur beställd av Gunnar O. Westerberg, medtagen från Herrliberg, Schweiz (Lundquist 2000). Foto Cecilia Forsgren, 2009-05-07.

Figur 12. Skunkkalla i bäckravinen.
Foto Cecilia Forsgren, 2009-04-16.

Torvpartiet

Norr om Bäckravinen, gränsande till naturskog ligger Torvpartiet. Planteringarna utfördes under 1998 av Peter Nilsson (Efvergren 2000), son till Nils-Olof Nilsson²⁷. Planteringarna var en del av Peter Nilssons examensarbete på landskapsingenjörsprogrammet på SLU, Alnarp. Torvpartiet byggdes upp och utformas av Peter Nilsson med utskurna torvblock som planteringsbas. Växter som valdes ut skulle trivas i woodlandmiljö (Efvergren 2000). Besökaren kan bland annat titta på himalajabjörk *Betula utilis*, kryptomeria *Cryptomeria japonica*, blå bergvallmo *Menconopsis betonifolia* och många fler växter (Efvergren 2002). Planteringarna har mjuka rundade former och en gångstig som leder genom partiet. Torvpartiet är ett av de artrikaste områdena på Vargaslätten tillsammans med Klippträdgården och Terrassträdgården. Tanken är också att det i Torvpartiet skall finnas en stor artrikedom av växter, inte minst olika sorters rhododendron. Det planterades bland annat rhododendron som ursprungligen insamlats av Göteborgs botaniska trädgårds kinesiska samarbetsprojekt, *KGB*. En gammal tradition med kontakt mellan Göteborgs botaniska trädgård och Vargaslätten återupptogs (Efvergren 2000), kontakter som hade börjat tidigt med växt- och kunskapsutbyte mellan Sigfrid Ericson och Göteborgs botaniska trädgårds grundare Carl Skottsberg (Högardh-Ihr 2003).

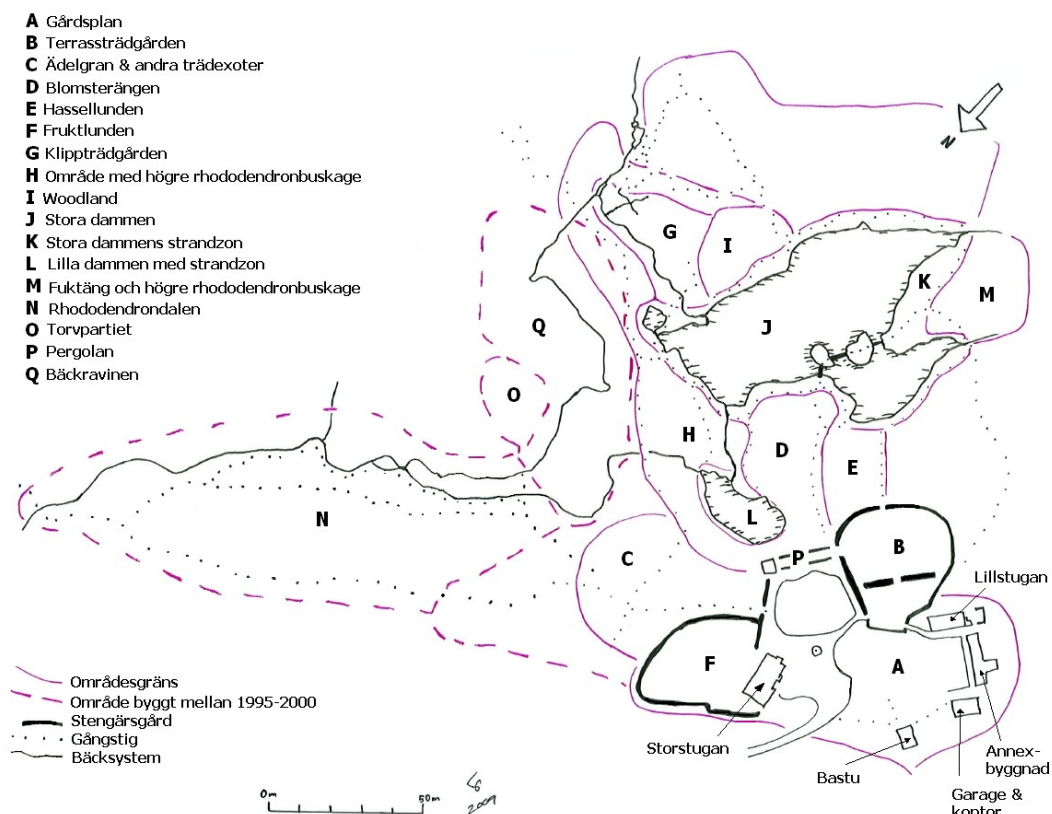
Rhododendrodalen

Med Rhododendrodalen, som till ytan är det största nyutvecklade området, (Vargaslätten - A Nature Trust u.a.) hade Nils-Olof, på mitten av 1990-talet, en idé om att öppna upp i den

²⁷ Nils-Olof Nilsson trädgårdsmästare på Vargaslätten, intervju den 16 april 2009, Vargaslätten.

tätvuxna dalen som för bäcken ner mot Simlången²⁸. I det som på Sigfrids och Ruths tid bestått av skog (Högardh-Ihr 2003) gallrades det bland träden och öppnades upp (Lundquist 1996), gångar snitslades och anlades (Lundquist 1998). Väggarna i rhododendronaldalen utgörs av en trädbevuxen ås i norr och en brant bergsslänt i söder. På åsen drogs gångstigar för att ge en överblick ner i Rhododendronaldalen och bäcken (Efvergren 2000).

Rhododendronaldalen planerades med syfte att ge en lite vildare karaktär. Huvudsakligen rena rhododendronarter och primärhybrider, det vill säga hybrid mellan två vildarter av rhododendron planterades. Utvecklingsplanen från 2000 berättar om att det längs ner mot bäcken helst ska stå rhododendron, som slår ut sent på våren, för att utsikten längs med bäcken inte skall skymmas innan vårbloomningen av skunkkallorna startar. Skunkkallorna är ett praktfullt inslag i både Rhododendronaldalen och Bäckravinen något som Nils-Olof ville framhäva i sin ursprungsidé (Efvergren 2000). Den vita skunkkallan *Lysichiton camtschaticensis*, den gula *Lysichiton americanus* och hybriden däremellan *Lysichiton americanus x camtschaticensis* (Efvergren 2002) lyser upp längs med bäcken om våren och täcker nästan bäcken om sommaren med sina meterhöga blad (Efvergren 2000). De planterade av Sigfrid Ericson och har nu spridit sig så pass att den nu ingår i Hallands vilda flora (Högardh-Ihr 2003).

Figur 13. Översikt, Vargaslätten 2009. Skiss Cecilia Forsgren 22 maj 2009.

Vargaslätten uppmärksammas

Christina Högardh-Ihr är fotograf och konstvetare. Hon besökte Vargaslätten första gången 1996²⁹. Det var efter ett tips från hennes mamma som besökt Vargaslätten tidigare samma år på en visningsdag, som arrangerades av Simlångsdalens hembygdsförening (Elmberg 2003) och Riksantikvarieämbetet. Christina åkte till Vargaslätten, hade med sig kameran och

²⁸ Rolf Efvergren landskapsarkitekt LARCIA, telefonintervju den 29 april 2009.

²⁹ Christina Högardh-Ihr konstvetare och författare, telefonintervju den 19 mars 2009.

återkom flera gånger under de år som följde för att fotografera vad hon tyckte var en fantastisk plats. Under tiden lärde hon känna Nils-Olof Nilsson och Gunnar O. Westerberg, som fick se några av bilderna. Gunnar beställde då en fotobok med bilder från Vargaslätten³⁰. Fotoboken blev färdig 1999 och trycktes upp i 25 numrerade exemplar (Högardh-Ihr 1999) och med ett följebrev från Christine och Gunnar O. Westerberg. Den gavs bort som gåva³¹.

Med fotoboken som inspiration föddes idén för Christina och Gunnar till boken *Vargaslätten – historien om en trädgård*. Fyra år efter det att fotoboken blivit färdig publicerades, på Signum förlag i Lund, 2003, *Vargaslätten - historien om en trädgård*. Christinas debutbok³².

Publiceringen av boken medförde ökad uppmärksamhet för Vargaslätten bland allmänheten, i tidningar och tv. Bland annat gjorde Sveriges Television, SVTs Gröna Rum ett program om Vargaslätten³³. Christina höll guidade visningar³⁴.

Framtidsplaner

Under tiden som Vargaslättskommittén arbetade diskuterades det om och hur Vargaslätten skulle göras tillgänglig för besökare (Lundquist 1995). Planer på att bygga en konferenslokal i närheten av Rhododendrodalen fanns (Lundquist 1998) liksom att på något sätt göra det möjligt för studenter och forskare från Sveriges lantbruksuniversitet att använda Vargaslätten som retreatplats³⁵.

Många var även samtalen om hur framtiden för Vargaslätten skulle se ut. Gunnar O. Westerberg arbetade intensivt för att hitta en form som skulle skydda Vargaslätten för överskådlig framtid³⁶. I protokollen från Vargaslättskommittén framgår det att ett bolag har bildats, Vargaslätten AB (Lundquist 1999), som i sin tur ägs av stiftelsen The Nature Trust³⁷.

2000-tal

Gunnar O. Westerberg gick bort 2001 (Högardh-Ihr 2003). Han lämnade ett vakuum efter sig menar Nils-Olof Nilsson, Kjell Lundquist och Rolf Efvergren³⁸. De upplevde situationen som rörig och att det var svårt att veta hur framtiden skulle utveckla sig. Hade Vargaslätts framtid hunnit tryggas eller inte? Det som Gunnar O Westerberg jobbat så hårt med. Vad skulle hända med Vargaslätten och Vargaslättskommittén³⁹? Göran O. Westerberg, Gunnar och Christines son, blev VD för Vargaslätten AB och arbetet i Vargaslättskommittén lades på is⁴⁰.

³⁰ Christina Högardh-Ihr, telefonintervju den 19 mars 2009.

³¹ Kjell Lundquist landskapsarkitekt, LTJ-fakulteten Område landskapsarkitektur, SLU, Alnarp. Intervju den 24 mars 2009, Alnarpsgården, Alnarp.

³² Christina Högardh-Ihr, telefonintervju den 19 mars 2009.

³³ Nils-Olof Nilsson trädgårdsmästare på Vargaslätten, intervju den 18 juni 2008, Halmstad.

³⁴ Kjell Lundquist landskapsarkitekt, LTJ-fakulteten Område landskapsarkitektur, SLU, Alnarp. Intervju den 20 mars 2009, Alnarpsgården, Alnarp.

³⁵ Kjell Lundquist, intervju den 20 mars 2009, Alnarpsgården, Alnarp.

³⁶ Kjell Lundquist, intervju den 20 mars 2009, Alnarpsgården, Alnarp.

³⁷ Göran O. Westerberg VD Vargaslätten AB, telefonintervju den 24 april 2009.

³⁸ Rolf Efvergren landskapsarkitekt LARCIA, telefonintervju den 29 april 2009 & Kjell Lundquist, intervju den 20 mars 2009, Alnarpsgården, Alnarp & Nils-Olof Nilsson, intervju den 18 april 2008, Halmstad.

³⁹ Kjell Lundquist landskapsarkitekt, LTJ-fakulteten Område landskapsarkitektur, SLU, Alnarp. Intervju den 20 mars 2009, Alnarpsgården, Alnarp & Nils-Olof Nilsson trädgårdsmästare på Vargaslätten, intervju den 18 april 2008, Halmstad.

⁴⁰ Nils-Olof Nilsson trädgårdsmästare på Vargaslätten, intervju den 16 april 2009, Vargaslätten.

Figur 14: Rotvälta efter stormen Gudrun 2005. Foto Cecilia Forsgren, 2008-06-18.

Stormen Gudrun

År 2005 drog stormen Gudrun fram över Vargaslätten, fällde ett par hundra träd och orsakade ett 50-tal rotvältor på hela området⁴¹. Spåren finns kvar i dag i form av rotvältor⁴². Detta tog hårt på Nils-Olof. Hans mentala bild av hur Vargaslätten skulle se ut stämde inte längre överens med verkligheten. Detta har lett till att Nils-Olof inte längre tycker det är lika roligt att visa runt besökare på Vargaslätten, något som har lett till färre besök⁴³.

Plats i trädgårdssverige

I slutet av *Vargaslätten - tillägnad naturen*, beskrivningsarbetet från 1994, finns två lösa ark med utlåtanden av professorerna Pär Gustafsson, Gunnar Sorte och Roland Gustavsson vid SLU (Sveriges lantbruksuniversitet). De kallar Vargaslätten för en av Sveriges viktigaste anläggningar på grund av sin woodlandkaraktär. Ett utlåtande från Göteborgs botaniska trädgård skrevs av Jimmy Persson, förste intendent, några månader efter Alnarpsutlåtandet. Se bilaga 4 och 5.

Kjell Lundquist anser att området och slingan runt stora dammen är den genialiska delen på Vargaslätten. De har balans, är genomtänkta och överraskar och är Sigfrid Ericsons bidrag till trädgårdssverige⁴⁴.

Christina Högardh-Ihr tycker att Vargaslätten är en intressant anläggning. Den är så pass orörd och i så bra skick, vilket är ytterst ovanligt då det gäller de flesta historiska anläggningar i Sverige - i motsats till Rudolf Abelins Norrvikens trädgårdar, som har genomgått många förändringar sedan den byggdes⁴⁵.

⁴¹ Nils-Olof Nilsson, intervju den 18 april 2008, Halmstad.

⁴² Cecilia Forsgren författaren, besök på Vargaslätten den 14 april 2009.

⁴³ Nils-Olof Nilsson, intervju den 18 april 2008, Halmstad.

⁴⁴ Kjell Lundquist landskapsarkitekt, LTJ-fakulteten Område landskapsarkitektur, SLU, Alnarp. Intervju den 24 mars 2009, Alnarpsgården, Alnarp.

⁴⁵ Christina Högardh-Ihr konstvetare och författare, telefonintervju den 19 mars 2009.

Skyddsvärde?

Den skyddsmöjlighet som eventuellt skulle kunna vara aktuell för Vargaslätten är en byggnadsminnesförklaring eller ett kulturresevat⁴⁶. Ett juridiskt skydd skulle medföra regleringar i hur och vad som får ändras utan att det kulturhistoriskt värdefulla skadas (Riksantikvarieämbetet 2009).

Mats Folkesson, länsantikvarie i Halland, tog upp frågan om en byggnadsminnesförklaring av Vargaslätten med Kjell Lundquist på slutet av 1990-talet (Lundquist, 1998b). Kjell hänvisade till Gunnar O. Westerberg⁴⁷. Enligt Mats Folkesson rann det hela ut i sanden. Det var svårt att få tag på Gunnar O. Westerberg och Länsstyrelsen bestämde sig för att avvakta. Någon byggnadsminnesförklaring från Länsstyrelsens sida är inte aktuell för närvarande⁴⁸. Göran O. Westerberg, nuvarande VD för Vargaslätten, ser heller ingen anledning till att byggnadsminnesförklara eller ge liknande skydd åt Vargaslätten. Han tror på det privata initiativet och anser att historien kan tala för framtiden, att den historiskt höga skötselnivån borgar för en framtida hög skötsel- och bevarandenivå av Vargaslätten⁴⁹.

2003 fanns ett tiotal parker och trädgårdar som byggnadsminnesförklarats för sina egna park- och trädgårdsvärden (Flinck & Thornberg 2003) av de över 2000 byggnadsminnen som finns i Sverige (Riksantikvarieämbetet 2009). En av orsakerna till att så få parker och trädgårdar är skyddade är enligt Maria Flinck och Agneta Thornberg att det inte finns tillräckligt med kompetens på länsstyrelserna för att byggnadsminnesförklaringar av trädgårdar och parker skall vara meningsfulla (Flinck & Thornberg 2003). Blir en park eller trädgård byggnadsminnesförklarad händer det, på de flesta länsstyrelser, inte mycket efter själva beslutet. Arbetet slutar när det i själva verket skulle ha börjat enligt Sophia Norrman som intervjuvat 18 olika antikvarier på 13 olika länsstyrelser angående parker och trädgårdar som byggnadsminnen (Norrman 2003). Enligt Mats Folkesson, länsantikvarie i Halland, finns det i dag ingen trädgård eller park som är byggnadsminnesförklarad i Halland⁵⁰.

Kommunens intresse för att bevara Vargaslätten har funnits i bakgrunden genom åren. Redan när Sigfrid Ericson skulle sälja 1954, övervägde Simlångsdalens storkommun att köpa Vargaslätten (Hallands Dagblad 1954-10-19). Den gången hann Gunnar O. Westerberg före (Efvargren 1994). Även en gång under 1980-talet funderade Halmstad kommun på att ta över Vargaslätten (Hallandsposten 1984-06-06) då Gunnar O. Westerberg funderade igenom sina två alternativ, att sälja eller behålla anläggningen. Gunnar sålde inte utan gav i stället Nils-Olof fria händer att sköta Vargaslätten⁵¹. Nu under 2009 verkar intresset för övertagande vara svalt. Torsten Rosenqvist, teknisk chef i Halmstad kommun, ser dock Vargaslätten som en tillgång för kommunen först och främst på grund av turist- och besöksnäringen. Som landskapsarkitekt tycker han att det är en trädgårdshistoriskt intressant och unik anläggning⁵².

Framtid

Torsten Rosenqvist, Halmstad kommun, tror att det möjligen kan bli aktuellt med ett samarbete för att genomföra guidade visningar av Vargaslätten i Halmstad kommuns regi⁵³.

⁴⁶ Mats Folkesson länsantikvarie, Länsstyrelsen i Halland, telefonintervju den 22 april 2009.

⁴⁷ Kjell Lundquist landskapsarkitekt, intervju den 24 mars 2009, Alnarpsgården, Alnarp.

⁴⁸ Mats Folkesson länsantikvarie, Länsstyrelsen i Halland, telefonintervju den 22 april 2009.

⁴⁹ Göran O. Westerberg VD Vargaslätten AB, telefonintervju den 24 april 2009.

⁵⁰ Mats Folkesson länsantikvarie, Länsstyrelsen i Halland, telefonintervju den 22 april 2009.

⁵¹ Nils-Olof Nilsson trädgårdsmästare på Vargaslätten, intervju den 18 april 2008, Halmstad.

⁵² Torsten Rosenqvist teknisk chef Halmstad kommun, telefonintervju den 23 mars 2009.

⁵³ Torsten Rosenqvist teknisk chef Halmstad kommun, telefonintervju den 23 mars 2009.

Om ägarbyte skulle ske är nuvarande ägare intresserad av att de som tar över ska ha samma möjlighet och förmåga att ta hand om Vargaslätten på ett liknande sätt som familjen Westerberg gjort de senaste 55 åren⁵⁴.

DISKUSSION

Bakgrund

Sigfrid och Ruth Ericson, som grundade Vargaslätten, satsade stort med att inte bara bygga hus och gräva ut dammar, de planterade mängder med växter trots att de inte ägde marken utan endast arrenderade den. Ruth var dotter till kyrkoherden i Breareds församling. Församlingen ägde marken där Vargaslätten byggdes. De goda kontakterna med kyrkan måste ha gjort att de trodde att de skulle få köpa loss marken i framtiden, vilket de också fick.

Byggnaderna på Vargaslätten speglar sina ägare, sin tid och dess behov. Sigfrids nationalromantiska idé och utformning av Vargaslätten visar sig tydligt i byggnaderna som han ritade. Mörka hus byggda med naturmaterial. Utan vatten i storstugan men med el. 1917 är också tidigt för elektricitet, men lite modernt skulle det vara trots känslan av sommarställe. Gunnar O. Westerberg försökte, i de byggnader som han uppförde, få dem att smälta in och knyta an med Sigfrids stilideal. Den timrade finska bastun, som byggdes på 60-talet, fick till och med ett torvtak likt det på Sigfrids storstuga.

Rudolf Abelin och Sigfrid Ericson

Rudolf Abelin och Sigfrid Ericson hade tidsepoken, trädgårdsintresset och närheten mellan Norrvikens trädgårdar och Vargaslätten gemensamt. Jag har ändå inte hittat något tecken på att de två skulle ha träffats eller haft kontakt med varandra. De hade olika ideal. Ericson med intresset för hembygd, lokala material, hemslöjd, naturromantik och botanik, medan Abelin förespråkade fruktodling och föredrog 1800-talets trädgårdssyn med inslag av andra tidsepoker och trädgårdsideal. Det var kanske det som gjorde att de levde i olika världar trots det gemensamma trädgårdsintresset. Båda hade emellertid viljan att deras trädgårdar skulle samspela med det omgivande landskapet och naturen.

1989-2009

I Vargaslättskommittén verkar alla inblandade ha tyckt att det var spännande med utvecklingen av nya områden. Knappt några konflikter verkar ha uppstått av vad jag sett i protokoll och av de intervjuer jag genomfört. Man såg fördelar med en levande anläggning, som exempelvis en plats för aktiviteter i form av konferenser med mera. Vargaslätten skulle användas, om än i fortsatt begränsad omfattning, något som även jag tror är bra.

Gunnar O. Westerberg var intresserad av naturen och engagerad i Världsnaturfonden. Han hade en vision om ökad biodiversitet i ett globalt perspektiv, som han uttryckte det 1995, när Vargaslättskommittén startades. Jag vet inte om hans intentioner uppnåddes. En ökad växtmångfald blev emellertid resultatet, men det Vargaslättskommittén har åstadkommit ligger mer i linje med att bevara och skydda gestaltningen på Vargaslätten, att se till att de nya områdena inte krockade med de gamla. Bevarande och utformning blev viktigare än en ökad biologisk mångfald. En förklaring kan vara att det huvudsakligen fanns trädgårdsmänniskor i kommittén. En ekolog eller biolog hade kanske ökat fokus på den biologiska mångfalden. Men det kan vara svårt att kombinera alla intressen samtidigt. Arbetet i Vargaslättskommittén blev heller inte helt slutfört. Jag tror att med den detaljprojektering, som inte hann genomföras, skulle mer hänsyn ha tagits till den biologiska mångfalden och Sigfrids ursprungliga växtmaterial och med en eventuell återplantering av vissa växter. Mycket

⁵⁴ Göran O. Westerberg VD Vargaslätten AB, telefonintervju den 24 april 2009.

lämnades öppet, vilket syns i utvecklingsplanen. Många frågor om gestaltungs-förslag och hantering av de olika områdena finns fortfarande kvar för framtiden.

Att anläggningen utökades var kanske inte ett direkt resultat av Vargaslättskommitténs arbete, men kanske att det ökade engagemanget och aktiviteten på Vargaslätten gjorde att Nils-Olofs idéer togs upp till diskussion och förverkligades. Trevligt måste det också ha varit för en trädgårdsman att testa oprövade sorter från KGB och Projekt Bambus vildinsamlingar. Försöken föll inte alltid väl ut, men det blev desto roligare om någon av växterna faktiskt trivdes.

Skyddsvärde

Under arbetet med denna uppsats har Vargaslätts plats i både svensk trädgårdskonst och trädgårdshistoria kommit upp vid några tillfällen. Är Vargaslätten skyddsvärd? Har Vargaslätten ett skyddsbehov? Det är frågor som väckts. Jag har tagit upp frågan med några av de personer jag intervjuat – om vad de tycker om Vargaslätts plats i svensk trädgårdskonst.

Enligt de olika experterna och utlåtandena av Kjell Lundquist, Christina Högardh-Ihr, Gunnar Sorte och Jimmy Persson finns det unika och speciella värden på Vargaslätten. Men vi vet inte om det är meningsfullt att byggnadsminnesförklara Vargaslätten ifall Länsstyrelsen inte har beredskap eller kunskap för att hantera park- och trädgårdsanläggningar. Då är det kanske bättre att lita till det privata initiativet något som familjen Westerberg visat under de senaste 50 åren. De har lyckats ta hand om Vargaslätten på ett alldeles utmärkt och föredömligt sätt. Men framtiden är osäker. Kommer det att fortsättningsvis gå att lita på privata förmågor? Kommer Vargaslätten att vara kvar i familjen Westerbergs ägo inom överskådlig tid? Kan man lita på att länsstyrelser har kompetens nog att ta fram bevarandeplaner för trädgårdar? Har länsstyrelsen kompetens att överhuvudtaget byggnadsminnesförklara en trädgård på ett meningsfullt sätt i dagsläget? Med en landskapsarkitekt med trädgårdshistorisk utbildning, helst på varje länsstyrelse, har problemet med bristande kompetens lösts. Bevarandeplanerna skulle behöva läggas upp på liknande sätt som redan skett på Vargaslätten. En grundlig genomgång av nuläge, inventeringar och vilka dagens behov för anläggningen är samt en historisk dokumentation behöver göras innan en restaureringsplan eller skötselplan ska tas fram. Nästa steg är att identifiera vilka element och värden man vill bevara. Sedan skall olika alternativ vägas mot varandra. Efter skötselplan eller restaurering bör en utvärdering ske och en dokumentation av vad som restaurerats och genomförts.

Trädgårdsanläggningar och parker har ingen hög status i bevarandesammanhang. Det visas också i länsstyrelsernas och Riksantikvarieämbetets intresse för parker och trädgårdar som exempelvis byggnadsminnen. Det verkar saknas kunskap hos berörda myndigheter om trädgårdskonst och dess historia och betydelsen i kulturhistorien. Brist på resurser är säkert en förklaring men det är även en fråga om prioriteringar. Att fokusera på trädgårdsanläggningar som byggnadsminne eller kulturlandskap kan vara svårt när specifik kompetens och kunskap saknas. Ett systemfel, som jag hoppas åtgärdas i och med att arbetet med den nyare formen av skyddsinstrument, kulturreservat, kommer igång. Önskvärt är att medvetandet höjs om att parker och trädgårdar är en värdefull del i ett kulturlandskap. En trädgård bär på lika mycket kulturhistoria som en byggnad. Det gäller bara att veta vad det är man ska titta efter och arbeta med.

Till syvende och sist vet vi inte om Vargaslätten håller för en byggnadsminnesförklaring eller att förklaras som kulturreservat. Det krävs att det görs en noggrann prövning för att säkert veta om Vargaslätten uppfyller kraven på synnerlig märklighet.

Halmstad kommuns intresse över vad som ska ske med Vargaslätten är förståeligt. Anläggningen är en pärla som ger både glans och mystik över Simlångsdalen. Eventuella funderingar på att överta Vargaslätten ser ut att ligga på sparlåga för tillfället. Det skulle krävas resurser och stor kunskap för att förvalta och sköta Vargaslätten, kanske mer än vad en kommun är villig att långsiktigt satsa på då det gäller en trädgårdsanläggning. Skulle det bli aktuellt med ett åtagande, krävs en noggrann förberedelse från kommunens sida för att få en fungerande skötsel, bevarandeplan och organisation för Vargaslätten. Viss marknadsföring kan också behövas, men jag tror då att stora mängder besökare skulle förstöra några av de värden som gör Vargaslätten så ovanlig. Man ska kanske ändå inte försöka dra dit mängder av människor. Turistbyrån kan förstås rekommendera besök och viss annonsering i trädgårdstidningar kan göras för att rikta sig till de intresserade.

Metod och källkritik

Ur källkritisk synpunkt är det en aning vanskligt med intervjuer. Risken finns för eventuell feltolkning och missuppfattning. Å andra sidan kan man direkt fråga om något känns otydligt eller oklart. Användandet av diktafon hade underlättat minnet men det hämmar också dem som intervjuas. Min metod blev att renskriva anteckningarna så fort intervjun var avslutad. Det är den metod jag valde. Att ibland maila i förväg, och därmed låta intervjupersonerna förbereda sig och fundera på ämnet, har fungerat som en bra strategi. Jag har haft innehållsrika samtal. Jag har både träffat informanter och pratat via telefon. På grund av tidbrist och långa avstånd har telefonen varit ett väl fungerande hjälpmedel, men jag har fått ut mer intressant information vid de personliga mötena.

Lärdomarna har varit många under processen med att skriva detta examensarbete. Jag har lärt mig arkivsökning, detektivarbete och var man kan hitta intressant material. Jag har också erhållit kunskap om olika vetenskapliga metoder och tillvägagångssätt. Att det faktiskt kan vara spännande att lära sig hur man genomför intervjuer, hur man använder sig av olika dispositionssätt och hur ett stycke text bearbetas.

Avgränsningar har gjorts avseende hur mycket jag skrivit om den äldre historien på Vargaslätten. Det finns mycket mer att berätta om och fördjupa sig i gällande både Sigfrid Ericson och Vargaslätten. Den största begränsningen var min tid, att inte hinna dra i alla trådar man hittat och att försöka prioritera. Besök på museer hade kanske varit givande men något jag prioriterade ner, då jag befunnit mig i Skåne under arbetet med denna uppsats. De museer som eventuellt har information inom detta område finns i Göteborg, Stockholm och Halmstad. Mina kontakter med museerna bidrog inte med mycket material förutom Arkitekturmuseet, som har en databas utlagd på internet.

Det var otydligt om vem som skrivit vad och ritat vad i *Vargaslätten – tillägnad naturen*. Det stod i inledningen och på copyrightbladet, men det hade underlättat faktasökandet och läsandet om man vid varje kapitel tydligt angett upphovsman och källor.

Sophia Norrmans examensarbete är känt av och citerat i trädgårdskulturvårdskretsar, men det är fortfarande inte publicerat. Se till att publicera det!

Christina Högard-Ihrs bok *Vargaslätten – historien om en trädgård* imponerar. Jag har inte stött på ett enda faktafel i boken, som också har inspirerat mig mycket under mitt arbete.

Landskapsingenjörsperspektiv

Inför ett framtida liv som landskapsingenjör har jag lärt mig mycket av och om Vargaslätten. Min förmåga att titta på strukturer och element i ett landskap och en trädgård har förbättrats. Jag har bekantat mig med en *sunken garden* som återfinns i terrassträdgården, kinesiska element i klippträdgården, woodland i rhododendron dalen och woodlandområdet.

Helhetstänkandet på Vargaslätten har visat mig hur bra det kan bli. För en landskapsingenjör kan trädgårdshistorisk dokumentation vara nyttigt att kunna. Under arbetets gång jag har dessutom lärt mig vara mer nyfiken och vidgat referensramarna.

Att tänka till om kulturvård och bevarande av parker och trädgårdar är viktigt att vara medveten om när man ska arbeta som landskapsingenjör. Historiska trädgårdar och parker är mycket sällan i praktiken skyddade i lag eller på annat sätt av myndigheterna. Det ger ett ansvar till varje enskild yrkeskvinna och yrkesman att värna om det kulturhistoriska arvet. Landskapsingenjörer behöver vara medvetna om de anläggningar de arbetar med och deras historia.

Framtiden?

Det största hotet mot Vargaslättns framtid, som jag ser det i nuläget, är Nils-Olof Nilssons ålder. Han blir 69 i år. Möjligheten att hitta en efterträdare till honom, en person som kommer att älska och sköta om Vargaslätten med samma engagemang och kunskap, kan bli mycket svårt. Förhoppningsvis får Vargaslätten utvecklas och fortsätta vara en levande trädgård som kommer att användas och att trädgårdens kulturarv ska förvaltas på ett bra sätt under många år framöver. Framgångsreceptet hittills för Vargaslätten ser ut att ha varit en kombination av kvalitet, kunskap, pengar, engagemang och stöttande hustrur.

Besök i begränsad omfattning, precis som Vargaslättskommittén ansåg, tror jag är av allra största vikt. Vargaslätten har aldrig haft några stora mängder med besökare, som dagligen nöter på anläggningen. Den som har många smala gångar med mossbevuxna kanter och naturstigar i slänter med erosionsrisk. Om trädgården ska klara en regelbunden ökad belastning krävs det ökad skötsel, skräpplockning och kanske till och med ombyggnad av vissa delar av gångsystemet. En styrning av besökare i begränsad omfattning, kanske på helgerna och med en guide och ett max antal besökare per tillfälle, kan vara en väg att gå. Jag hoppas att det är något åt det hållet, som de ansvariga inom Halmstad kommun sitter och funderar på, då de försöker få till ett fungerande samarbete med Vargaslätten.

Slutord

Genom intervjuer och inblickar i vad Nils-Olof Nilsson och Vargaslättskommittén arbetat med och genom Gunnar O. Westerbergs engagemang och dokumentationsarbete under 1990-talet, hoppas jag att mitt bidrag med denna uppsats ska ge en översikt över situationen på Vargaslätten år 2009.

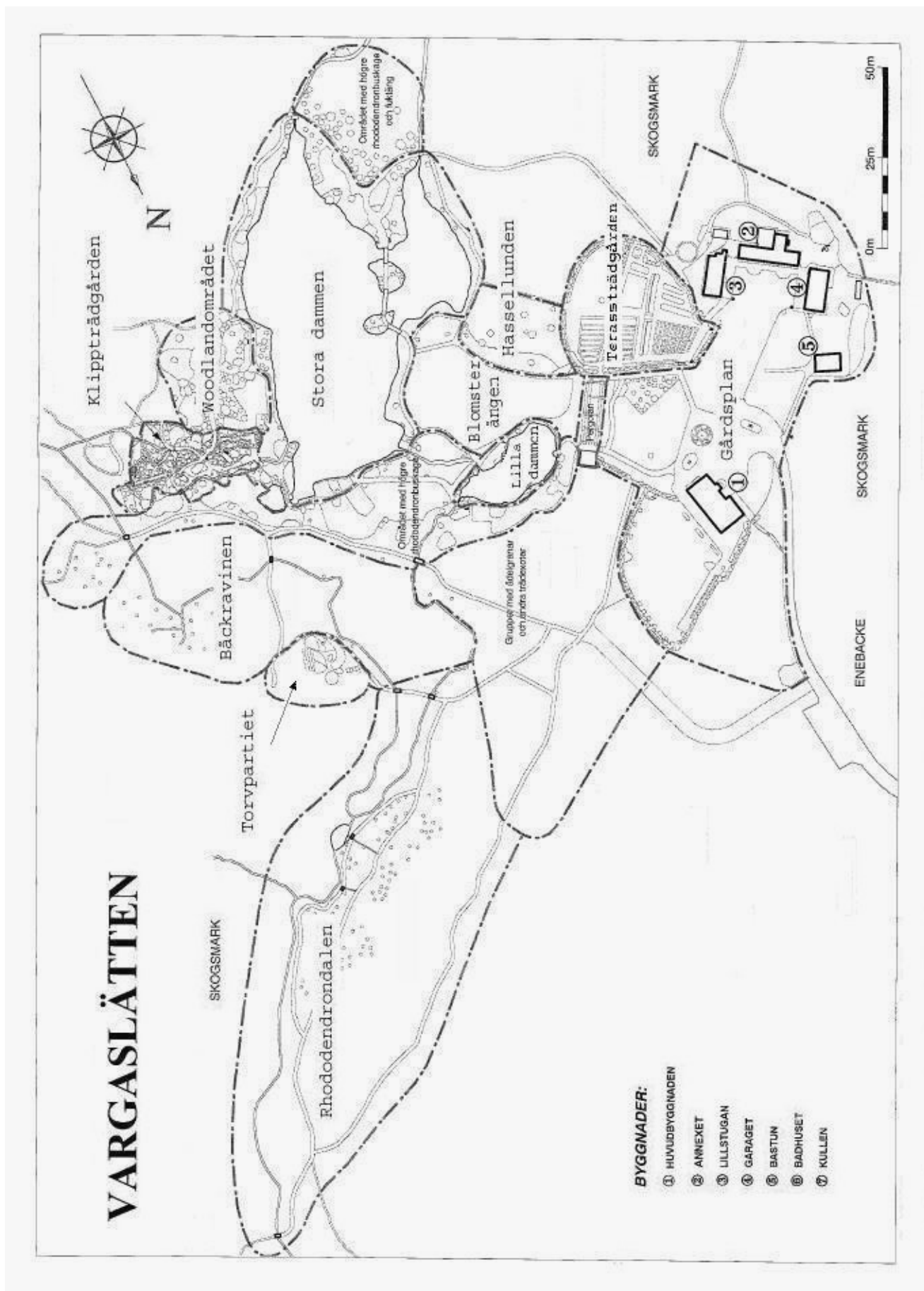
Tänk om intresserade personer även i framtiden får möjlighet att se och uppleva denna pärla. En pärla som jag tycker är ett tidsdokument av nationalromantik och underbar trädgård.

KÄLLFÖRTECKNING

- Andersson, Lena Sofia (2001). *Vargaslättens mystik*. Gods & Gårdar 2001:6.
- Brunius, Jan & Mörck, Niels-Henry (1998). *HDK 150 år - Jubileumsskrift*. Göteborg: Göteborgs slöjdförening.
- Edh, Gudrun (2006). *Genus loci – Norrvikens själ*. I Björkman, Ingrid (red.) *Norrvikens själ: hyllning till Rudolf Abelin*. Båstad: Norrvikens Trädgårdssällskap.
- Efvergren, Rolf (2000). *Vargaslätten – Utvecklingsplan 2000-05-05*. (Opublicerad) Jönköping.
- Efvergren, Rolf (2002). *Vargaslätten växtförteckning 2002-12-23*. (Opublicerad) Jönköping.
- Efvergren, Rolf (1994). *Vargaslätten - Tillägnad naturen*. Nässjö: Vargaslätten AB.
- Elmberg, Erika (2003). *Vargaslätten, ett slutet paradis*. Helsingborgs dagblad, 2003-07-29.
- Ericson, Sigfrid (1948). *Slöjdföreningens skola 1848-1948: skolans historia under hundra år skildrad av Sigfrid Ericson*. Göteborg: Skolan för bokindustri.
- Ericson, Sigfrid (1956). *Trädgården*. Göteborg. Stiftelsen Albert Ekmans Fond.
- Erixon, Morgan (1999). *Rapport från ädelgransplanteringarna på Vargaslätten våren 1999*. (Otryckt) 1999-07-31 [Fax].
- Erixon, Sigurd (1978). *Kulturen i Breared 40 år i år*. Hallandsposten 1978-03-10.
- Flinck, Maria & Thornberg Knutsson, Agneta (2003). *Rädslan för det föränderliga – Varför trädgårdar och parker inte blir byggnadsminnesförklarade*. Kulturmiljövård 2003:1.
- Hallands Dagblad (1954). *Vargaslättens framtid tryggas av Simlångsdalens storkommun?*. 1954-10-19.
- Hallandsposten (1958). *”Vargaslättens” skapare död*. 1958-01-26.
- Hallandsposten (1958). *Sigfrid Ericson*. 1958-01-24. [Dödsannons].
- Högardh-Ihr, Christina (2003). *Vargaslätten historien om en trädgård*. Kristianstad: Signum förlag.
- Högardh-Ihr, Christina (1999). *Vargaslätten*. (Opublicerad) Helsingborg [Fotografibok].
- Kvant, Christel (u.å). *En trädgårdsdröm - Norrvikens trädgårdar*. (Opublicerad) Båstad: Norrvikens trädgårdar.
- Lantmäteriet (2009). *Fastighetskartan*. (Elektronisk) Tillgänglig: http://butiken.metria.se/dkny/product_info.php?cPath=3_4741&products_id=19 [2009-04-02].

- Lantmäteriet (2009). *Sverigekartan*. (Elektronisk) Tillgänglig: http://butiken.metria.se/dkny/product_info.php?cPath=3_4742&products_id=10 [2009-04-13].
- Linn, Björn (1988). *Vågor i väster – Göteborgs position i den svenska arkitekturvärlden*. Göteborg/ [redaktör: Christina Engfors] s. 6-24. Stockholm: Arkitekturmuseet.
- Lorentzon, Hans (2005). *100 år i pappersindustrins tjänst 1905-2005*. Halmstad: Albany International AB.
- Lundberg, Madeleine (1988). *En lektion i svenska*. Stockholm: Bonniers.
- Lundquist, Kjell (1995). *Minnesanteckningar 28 augusti 1995*. (Opublicerad) [Protokoll Vargaslättskommittén].
- Lundquist, Kjell (1996). *Minnesanteckningar 23 augusti 1996*. (Opublicerad) [Protokoll till Vargaslättskommittén].
- Lundquist, Kjell (1998a). *Minnesanteckningar 28 september 1998*. (Opublicerad) [Protokoll till Vargaslättskommittén].
- Lundquist, Kjell (1998b). *Följebrev till Minnesanteckningar 28 september 1998*. (Opublicerad).
- Mjöberg, Harald (1958). *Sigfrid Ericson - arkitekt 1879-1958*. Byggmästaren 1958:9.
- Nationalencyklopedin (2009). *Norrvikens trädgårdar*. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.ne.se/lang/norrvikens-tr%C3%A4dg%C3%A5rdar> [2009-05-16].
- Norrman, Sophia (2003). *Byggnadsminnenas parker och trädgårdar - vård och hantering*. (Opublicerat) [Examensarbete] Institutionen för Stad och Land, SLU Uppsala.
- Olsson, Claes-Olof (2007). *Hedersdoktorer vid Göteborgs universitet under 100 år 1907-2007*. Rektorsämbetet vid Göteborgs universitet.
- Raab, Birgitta & Vedin, Haldo (2004). *Klimat, sjöar och vattendrag*. Italien. Sveriges Nationalatlas.
- Riksantikvarieämbetet (2009). *Byggnadsminnen*. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.raa.se/cms/extern/kulturarv/byggnader/byggnadsminnen.html> [2009-05-14].
- Vargaslätten - A Natur Trust (u.a). *Välkommen till Vargaslätten – tillägnad naturen*. (Opublicerad) [Informationsblad med översiktskarta A3].
- Waern, Kolbjörn (2000). *Rudolf Abelin*. I Andersson, Thorbjörn, Jonstoj, Tove & Lundquist, Kjell (red.) *Svensk Trädgårdskonst under fyrahundra år*. Stockholm: Byggförlaget.
- Westerberg, Gunnar O. (1998). *Översikt kontaktpersoner Vargaslättnens aktiebolag*. (Opublicerad) [Handskriven A4].
- Omslagsbild, *Stora dammen på Vargaslätten*. Foto Cecilia Forsgren, 2009-04-16.

Bilaga 1. Översiktsplan

Kopia efter Välkommen till Vargaslätten (u.a), Larcia ca år 2000.

Bilaga 2.

Ljungby J243-14-1 Generalstabskartan 1870

0 m 1000 m

Breared J112-2-60, Häradsekonomska kartan 1919-1925

0 m 200 m

Bilaga 3.

Verkförteckning - Sigfrid Ericson, 1879-1958

Gamlestadshusen i Göteborg 1911

Hunnebostrand kyrka 1911

Lyse kyrka 1911-1912

Surte kyrka 1912

Masthuggskyrkan 1916

Vargaslätten 1917

Skene kyrka 1917

Strömsfors kapell 1922

Jubileumsutställningen i Göteborg, Ares arkitektbyrå 1923

Götaplatsen med konstmuseet och konsthallen, Ares arkitektbyrå 1919 - 1923

Jörlanda kyrka 1924-1925

Brämaregårdens kyrka 1925

Flatö kapell 1926

Träslövsläge kyrka 1927

Hönö kyrka 1933-1934

Svenasjö kyrka 1934-1936

Kommunala mellanskolan i Göteborg 1936-1938

Kinnarumma kyrka 1940

Johannesbergskyrkan 1940

Nissaström kyrka 1940

Skrev

Skövlingen av vår främsta nationalpark. Stora Sjöfallet. Årtal okänt

Nutida hemslöjd (1907)

Akka-Kvikkjokk: genom Sarekfjällen (1925) Svenska turistföreningens årsskrift [Artikel]

Primula för trädgård och stenparti (1929) Allmän Svensk Trädgårdstidning [Artikel]

Utställningens arkitektur (1930) medförfattare Arvid Bjerke

Slöjdföreningens skola på Stockholmsutställningen (1930) av konstindustri, konsthantverk och hemslöjd: Bilder av skolans utställningsföremål (1931)

Liljor härdiga i Sverige (1937) Allmän Svensk Trädgårdstidning [Artikel]

Porträttbildhuggaren och hans offer: Reflektioner inför tre skulpturala Romdahlsporträtt (1943)

Alnarp 1994-04-09

Till dem det berör.

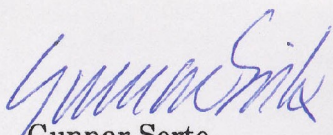
Utlåtande gällande Vargaslättens trädgård- och parkanläggning.

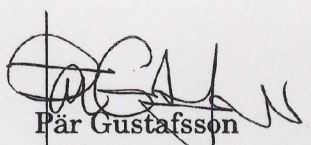
Vargaslättens trädgårds- och parkanläggning är i ett nordiskt perspektiv en mycket intressant och unik anläggning.

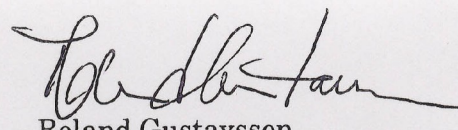
Dess genomarbetade och välutvecklade woodlandskaraktär kvalificerar den i ett riksperspektiv att vara en av Sveriges mest betydande anläggningar.

Som referensobjekt för svensk parkutveckling har den i såväl utbildnings- som forskningssammanhang ett omistligt värde.

Alla åtgärder som bidrar till att säkerställa dess fortlevnad och vidare utveckling måste behandlas som en för Sverige mycket angelägen uppgift.

Gunnar Sorte
professor i
landskapsarkitektur

Pär Gustafsson
professor i
landskapsarkitektur

Roland Gustavsson
tf. professor i
växtmateriallära och
landskapsvård

Till dem det berör

Utlåtande om Vargaslättnens trädgårds- och parkanläggning.

Vargaslätten är en i många stycken unik och för Sverige enastående trädgårdsanläggning, skapad av den berömde arkitekten Sigfrid Ericson.

Den har huvudsakligen karaktären av Woodland Garden, och är som sådan ett "riksobjekt" som en av de första, finaste och mest genomtänkta trädgårdar av detta slag.

För anläggningar av woodlandkaraktär som Vargaslätten (och exempelvis Bambulund, Rhododendrondal och Japandal i Göteborgs Botaniska trädgård) är det skyddade läget och lokalklimatet av största vikt. Woodland-växter gynnas av hög luftfuktighet, halvskugga och skydd mot kraftiga vindar. För varje trädgårdsanläggning av detta slag är därför omgivningen av största vikt och en skyddszon av träd en nödvändighet. Rubbningar i omgivande skydd, som ändrar de klimatiska förhållandena för woodlandpartiet kan få katastrofala följder för växterna som blir utsatta för vind, sol och frystorka.

Det hortikulturella Sverige hälsar med stor tillfredsställelse alla åtgärder som bidrar till Vargaslättnens bevarande och fortsatta utveckling.

Jimmy Persson
1:e Intendent

Bilaga 6.

Frågor ställda till Nils-Olof Nilsson den 18-06-2008, Halmstad

Trädgårdsmästare på Vargaslätten

- Vem äger Vargaslätten?
- Vad kostar det att driva Vargaslätten per år?
- Hur många anställda är det på Vargaslätten?
- Hur började du jobba på Vargaslätten?
- När bytte Vargaslätten ägare?
- Vilka områden är från Sigfrids tid?
- På vems initiativ anlades de nya områdena?
- Vad har varit roligaste att göra på Vargaslätten?
- Hur mycket arbetar du nu?

Bilaga 7.

Frågor ställda till Nils-Olof Nilsson den 16-04-2009, Vargaslätten

Trädgårdsmästare på Vargaslätten

- Peter Nilssons x-arbete, kan man få se det?
- Vilka är medlemmar i styrelsen för Vargaslätten AB?
- Hur länge orkar du sköta Vargaslätten på deltid?
- Berätta lite om din egen bakgrund?
- Hur stor är anläggningen numera?
- Vad tror du om framtiden för Vargaslätten?
- Stormen Gudrun?

Bilaga 8.

Frågor ställda till Christina Högardh-Ihr den 2009-03-19

Konstvetare och författare till *Vargaslätten historien om en trädgård*

- Hur fick du först höra talas om Vargaslätten?

- Fick du ett uppdrag eller var det ett eget initiativ att skriva boken *Vargaslätten - Historien om en trädgård*?

- Vilken roll/plats tycker du Vargaslätten har i svensk trädgårdskonst?

- Hur ser du på framtiden för Vargaslätten?

- Någon källa jag absolut inte får missa?

Bilaga 9.

Frågor ställda till Kjell Lundqvist den 20-03-2009, Alnarp

Landskapsarkitekt, SLU, Alnarp

- Hur kom du i kontakt med Vargaslätten först gången?
- Vilka var medlemmarna av Vargaslättskommittén?
- Vad arbetade ni med i Vargaslättskommittén?
- Vad är det viktigaste du bidragit med under din tid på Vargaslätten?
- När tog arbetet i Vargaslättskommittén slut?

Bilaga 10.

Frågor ställda till Kjell Lundqvist den 24-03-2009, Alnarp

Landskapsarkitekt, SLU, Alnarp

- Hur kom det sig att du började arbeta med Vargaslätten?

- Hur gick arbetet till i Vargslättskommittén?

- Vad hände när Gunnar O. Westerberg dog?

- När tog arbetet i Vargslättskommittén slut?

Bilaga 11.

Frågor ställda till Torsten Rosenqvist den 23-03-2009

Teknisk chef Halmstad kommun

- Vilket förhållande har kommunen till Vargaslätten?

- Hur ser ni på framtiden för Vargaslätten?

- Hur länge har du arbetat i kommunen?

Bilaga 12.

Frågor ställda till Mats Folkesson den 22 april 2009

Länsantikvarie, Länsstyrelsen i Halland

Enligt ett fax från Kjell Lundqvist till Gunnar O. Westerberg kom frågan om byggnadsminnesförklaring av Vargaslätten upp i samband med en konferens som du och Kjell Lundqvist bevistade 1998.

- Minns du hur det gick med den byggnadsminnesförklaringen?
- Tog du kontakt med Gunnar Westerberg?
- Har ni gjort någon byggnadsminnesutredning eller liknade för Vargaslätten?
- Vilka skyddsinstrument har länsstyrelsen för att skydda en park eller trädgård?
- Finns det idag någon skyddad park eller trädgård i Halland?

Bilaga 13.

Frågor ställda till Göran O. Westerberg den 24-04-2009

VD, Vargaslätten AB

- Hur ser ägandeförhållandena ut?
 - Vargaslätten AB med dig som VD?
 - Ägs Vargaslätten AB i sin tur av The nature trust?

- Jag har hittat ett fax från Kjell Lundqvist till Gunnar O. Westerberg skickat 1998, där en eventuell byggnadsminnesförklaring nämndes. Kommer du ihåg några diskussioner runt en byggnadsminnesförklaring av Vargaslätten?

- Hur ställer du sig till skydd av Vargaslätten idag? Exempelvis en byggnadsminnesförklaring med stöd från länsstyrelsen? Skötselråd?
 - Hur ser du på Vargaslättens framtid?

Bilaga 14.

Frågor ställda till Rolf Efvergren den 29 april 2009

Landskapsarkitekt, Larcia i Jönköping

- När kom du i kontakt med Vargaslätten första gången?
- När började du arbeta med Vargaslätten?
- Berätta om Vargaslättskommittéen?
- Utvecklingsplanen?
- Berätta om de nyanlagda områdena från 1990-talet?
 - Torvpartiet?
 - Bäckravinen?
 - Den planterade bambun - ett samarbete med Magnus Svensson?
 - Rhododendrodalen?
 - Var det något samarbete med Göteborgs botaniska trädgård i anslutning till Rhododendrodalen?
- På några ställen (ex klippträdgården, fuktängen, rabatterna läng pergolan) i utvecklingsplanen står det att gestaltungsförslag behövs tas fram inom de närmaste åren. Skedde det?
- Woodlandområdet, är det från Sigfrids tid?
- Vad tycker du är det viktigaste du bidragit med i samband med Vargaslätten?
- Förhoppningar inför framtiden?
- Får jag använda översiktsplanen som bilaga och underlag i mitt examensarbete?